

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:

6-hasábos pelet sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Arad és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Arad, Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, október 29.

A németek előrenyomulása Flandriában. Uj orosz haderők Varsó és Ivangorod közt. Itélet a trónörökös-pár gyilkosai fölött.

Ujabb sikereink Szerbiában.

BUDAPEST: Hivatalos jelentés, érkezett október 28 án, délután három óra tizenöt perckor: E hó 27-ikén Szerbiában újabb sikereket vívtunk ki. Ravnja helységet és a Maosvában Crnabarától északra a gátuton nagyon megerősített ellenséges hadállást oszpataink az ellenség vitéz védelme után rohammal bevették, miközben négy ágyút, nyolc gépfegyvert és számos hadiszert zsákmányoltunk és öt tisztet és ötszáz katonát foglyul ejtettünk. Potiorek tábornok vezér. (Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megszakadt offenzívánk Varsónál.

Budapest, október 28. (Hivatalos jelentés.) Lengyelországban a németosztrák-magyar csapatok újabb orosz haderő elöl, amely Ivangorod—Varsó és Novogeorgievsk felől nyomult előre, kénytelenek voltak kitérni, miután eddig több napi harcban az összes orosz támadásokat sikeresen visszaverték. Az ellenséggel való érintkezés megszakítása nehézség nélkül ment végbe. Csapataink a helyzetnek megfelelően ujonnan fognak csoportosulni.

Galiólában tegnap lényeges dolog nem történt. Az arcvonal némely részén mindakét ellenfél beárkoltta magát. Nehéz útegeink több ellenséges úteget és támpontot megsemmisítettek. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A szerajevói itélet.

Arad, október 28.

A mióta a világon törvényt csinálnak és törvényt tisztelnek, amióta bírák vannak, akik a törvényre esküsznek és akik a törvényt alkalmazzák, — talán sohase érvényesült annyira a törvénynek fensége, minden felül álló hatalma, mint ma délelőtt a szerajevói törvényszék tárgyaló termében, amikor Princip Gavro és társai, a trónörökös-pár gyilkosai fölött ítéletet mondtak. A főbűnös, a legelvetemültebb, a szörnyeteg-lelkű, aki bírái előtt tanusított viselkedésével, rüpek hengegésével is maga ellen hívta a legkegyetlenebb megtorlást, Princip Gavro, akinek fegyvere a trónörökös-pár életét kioltotta, elkerülte a kötelelet. A másik főbűnöst, Csabrinovitsot és . . . társát halálra ítélték; Princip, miután még nincs husz éves, legalább teljes bizonyossággal ezt megállapítani nem lehet, husz évi fegyházat kapott.

Száz és száz komoly ok lehetett volna arra, hogy ebben az egy esetben kivétel essék a törvény kegyelmén, a melyet a husz éven aluli bűnösnek ad. Ha a közhangulatnak beleszólása lehetett volna az ítéletbe, Princip Gavro nem egy, de tíz halállal pusztult volna el; ha az ítéletformáját, a kivégzés módját is a népfenség állapíthatja meg, az ő számára, erre az egyetlen esetre visszaállítottuk volna a középkornak minden kínna teli, elnyújtott, lassu pusztulását, a lassu tüzőn égetést, a kerékbetörést. Hiszen benne egyesült mindaz, a mi főbenjáró bünt a többi vádlottban találták; a lázadás, ellenségeinkel cimborálás, a bujtogatás és maga az orgyilkosság. Az ő lövése indította meg a lavináját a világháborúnak, százezrek és százezrek vesztének, milliók szerencsétlenségének. A poklok

poklát nyitotta meg ennek a sötét teremtsének aljassága. Ha ennek a számára nincs bitófa, — akkor talán senkit se lenne szabad ezután felkötni.

A szerajevói bírák a törvényre tették a kezüket, és a törvénytől el nem tántorodtak. Meg nem ingatta a törvényhez való hűségüket, hogy a trónörökös, a jövő uralkodó gyilkosa fölött kellett ítéletet mondaniok. Ha a gyilkosság nem történik, néhány év múlva a meggyilkoltnak nevében hirdetik az ítéletet a bírák. A bírói hatalmat és hozzáférhetetlenséget nem érintette a háboru, a melyet Princip gyilkossága idézett föl és a melynek egy része nemrég még Szarajevótól nem nagy távolságra pusztított. A törvény azt mondja: husz évnél fiatalabb embert nem lehet halálra ítélni. A bírák e szerint cselekedtek. Princip husz évi fegyházat kapott. Elkerülte a halált, mint a királyi család egy másik tagjának, dicső Erzsébet királynénknak gyilkosa, Lucheni. Princip az életkorának, Lucheni pedig annak köszönhetette a szabadulást, hogy Svájcban követte el a gyilkosságot, ahol nincs halálbüntetés.

Az első pillanatra az embert az elfojthatatlan düh lepi el, hogy a történelem leghitványabb gonosztevőinek egyike épen vihethet el a börtön az ítélet helyéről. De nyomban azután éreznünk kell ennek az ítéletnek óriási erkölcsi értékét. A szerajevói pör a világ szemé előtt folyt le. A háboru zajos és véres eseményei között is ide irányult a külföldi figyelmek, a világháboru kiinduló pontja felé. És a világ, főképen a velünk ellenséges lábon álló államok láthatják, milyen erős, megtörhetetlen nálunk a törvény hatalma. Ott, ahol az ítéletet kimondták, hónapok óta statárium van. Mi-

vel azonban a merénylet még az időben történt, amikor ott még nem volt kivételes jogállapot, Princip Gavronak és társainak ügyét rendes birói tárgyalással, a bizonyítási eljárásnak, a védelem eszközeinek teljes kimerítése mellett intézték el. És a ki legjobban megérdemelte a halált: megmenekedett a halálbüntetéstől, mert a törvény, a megdönthetetlen hatalom erre nem ad módot. És ha olyan időket élünk, a mikor a hadviselés száz és száz esetben, indokoltan és indokolatlanul tul teszi magát a törvényen; a szerajevói birák, a mi biráink semminék, milliók igaz és jogos érzéseinek kedvéért se térnek el a törvénytől.

A barbároknek nevezett államban, annak a Balkánnal szomszédos részében ilyen erős a törvény hatalma. Ahol ilyen a törvénytisztelet, ott a háborút is az igazság vezette, az igazság, a mely győzni is fog. Principnek egyik bűnhődése lesz, hogy a cellájában hirt kap erről, az orgyilkosokat bérlő és iskolázató Szerbia katasztrófájáról.

Aradmegyei tanítók

a harctéren.

(Levél Szerbiából Aradra.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

Rendkívül érdekes és hosszú levelet hozott a tábori posta tegnap K. K. aradi vezető állami tisztviselőnek. A ceruzával írott levelet J. Gy. dr. aradi állami tisztviselő küldte, a kiváló munkásságu tisztviselő, mint népfőlkelő század-parancsnok szolgálja hazáját és jelenleg abban a seregtestben van, amely a Száván kelt át és ott pusztítja a szerb rablóbandát.

— Örömmel tudatom — írja — hogy jól érzem magamat, pedig már tizenhárom napja harcban állunk a szerbekkel. A hadállásunk egészen a föld alatt van, úgy, mint ahogyan azt a lapok a bajtársaim levelei alapján megírták. A golyók a fejünk felett folyton fűtyülnek és ezt, valamint az ágyuk dörgését már egészen megszoktuk. Azt mondhatom, hogy ellátásunk kitűnő, élelemben nincs hiány. A magazinunk állandóan tele van. Eddig csak annyi baj volt, hogy a tábori posta lassan működött, mert folyton változtattuk helyünket. De most már megállapodtunk és így könnyebb hozzájutni a leveleinkhez. Greén főkapitány urnak hozzám intézett levelét, amelyben az itt lévő aradi rendőröknek küldött meleg ruháról tesz említést, egy hónappal a feladás után kaptam meg. Halottunk igazán kevés van. Tegnap tomettük el az első halottunkat a századomból: Markovics dr. csanádmegyei főispán gulyását. Találkoztam az aradi és aradmegyei népfőlkelő tanítókkal, akik kijelentették, hogy az élelemmel a harctéren igen meg vannak elégedve. A tanítók szépen viselkednek idelelt.

Az aradi és aradmegyei tanítók közül — mint értesülünk — százkilencvennégyen vannak a harctéren. E tekintélyes szám ellenére a tanítás a vármegyében és a városban akadálytalanul folyik és mindössze egy helyen — a radnai járás valamelyik kis román falujában — nem lehetett megnyitni az állami iskolát. Az itthon maradt tanérok igazán derekasan veszik

ki részüket a nemzeti munkából s amellet, hogy szinte megszakítás nélkül dolgoznak a jövő nemzedékével, még anyagi áldozatot is hoznak. Aradmegye tanerői ugyanis havonként ötszáz koronát adományoznak a háborus jótékony célra. A leánynövendékek úgy az iskolában, mint annak falain kívül minden szabad idejüket arra áldozzák, hogy meleg holmikat készítsenek a katonáknak.

Dum-dum löveg-seb egy aradi katona testén.

(Érdekes Röntgen vizsgálat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

Az Aradi Közlönynek az északi harctéren lévő munkatársa tegnap jelentette, hogy az orosz gyalogosok lövészárkaiban dum-dum lövegeket találtak. Ezt a jelentést megerősíti az a Röntgen-vizsgálat, amelyet ma délután végzett egy talentumos fiatal aradi orvos s kétségen kívül megállapította, hogy az oroszok a legutóbbi napok harcaiban csakugyan dum-dum lövegekkel dolgoztak.

Néhány nappal ezelőtt hozták Aradra S. K. csehországi közlegényt, aki Stary-Sambornál sebesült meg. A Fischer-Eliz-féle kórházban helyezték el, amelynek Visky Pál dr. és Székely Inigó dr. a vezetői. A katonának a balvállánál hátul hatolt be az orosz golyó. Azért hátul, mert a lövészárkban fölemelkedett és kissé hátrafelé fordult, miközben a golyó a balvállánál testébe furódott. Az orvosok csodálkozva szemléltek a sebet, amelyet, úgy látszott, súlyosabb belső ronsolás idézett elő. Mivel operatív beavatkozásra volt szükség, elhatározták, hogy a golyó fekvésének pontos megállapítása céljából Röntgen-vizsgálatot végeznek. A cseh katona elment Werner Sándor dr., jelenleg katonai szolgálatot teljesítő orvosnak a Szabadságharctéren lévő Röntgen-intézetébe. Az alapos vizsgálat megállapította, hogy a golyó a testben három darabra robbant szét s így tulajdonképpen három sérülést okozott. A nagy seb három részből áll: első a seb tengelye, a második a seb középsőrésze, a harmadik pedig az a ronsolás, amely a nagyerek árnyékában van. A mellkas tele volt vérrel. A főlháborító eredmény után a nagy fájdalomról panaszkodó sebesültet visszavitték a kórházba; valószínűleg holnap műtétet végeznek rajta. A dolgot annyival inkább lehangelő, mert eddig az a tudat élt, hogy az orosz golyók humánusak: kicsik és olyan hegyesek, hogy egészen szűk sérülést okozva futnak át a huson. Az oroszok úgy látszik megbánták humanitásukat és kitörve belőlük a tatári ösztön: — vadállatoknak való lövegekkel támadnak katonáink ellen.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Arad város

hadi közgyűlése.

(Az élelmiszer drágaság. — Kisiparok kölcsönpénztára.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

Hadi közgyűlést tartott Arad város törvényhatósági bizottsága. Varjassy Lajos polgármester elnöklésével. A mi úgy értendő, hogy csak azok a momentumok érdekesek a feljegyzésre, amelyek összefüggésben állván a mai háborus viszonyokkal, foglalkoztatták a törvényhatóságot. Ezek az élelmiszer árak szabályozásának és a hadi kölcsönpénztár létesítésének kérdései.

Ismeretes, hogy Mülek Lajos dr. a gazdasági szék egyik ülésén bő statisztikai adatok tükrében mutatta be az aradi élelmiszer piacot és élelmiszer forgalmat és arra az eredményre jutott, hogy az árak indokolatlanul magasak. Indítványára a bizottság átirta a tanácshoz, a polgármesterhez és kérte, hogy az esetleges uzsorának a rendelkezésre álló eszközök igénybe vételével vessenek gátat. A tanács a maga részéről nem tett semmit, hanem azt javasolta a közgyűlésnek, hogy utasítsa a polgármestert, lépjen érintkezésbe a véleményadásra illetékes faktorokkal és ezek meghallgatása után tegyen lépéseket a Kormányánál, kérve azt az élelmiszerek árának megszábasára.

Mülek dr. kijelentette, hogy a tanács javaslatát elfogadja, de kéri a polgármestert, ne halassa a dolgot, hanem erélyesen és gyorsan tegye meg a szükséges lépéseket. Hosszabb beszédben behatóan foglalkozott az élelmiszer drágasággal és kárhóztatta azokat, akik uzsorára, meg nem engedett módon használják ki a nehéz időket. Rámutatott arra, hogy Aradmegye alispánja már felirt a belügyminiszterhez, más városok is megtették a lehető intézkedéseket, noha nincs olyan drágaság sehol, mint Aradon. Például állította oda Budapestet, ahol egy állandó bizottság foglalkozik a kérdéssel és azt kérte a kormánytól, hogy irassa össze az élelmiszereket, szabja meg az árakat, esetleg rekviráljon, állítson fel kiviteli tilalmat, mondja ki az elővételi tilalmat, mérsékelje, vagy törölje el a fogyasztási adókat és mérsékelje a szállítási tarifákat. Azt szeretné, ha a város a maga hatáskörében intézkednék az uzsora meggátlására. Minthogy tudomása szerint az aradi kamara holnap foglalkozik a kérdéssel, kéri a polgármestert, hogy már holnapra tegye át oda az ügyet.

Adler Andor tagadja, hogy Aradon élelmiszeruzsora lenne, mert sok cikke ára a háború nélkül is emelkedett volna. Az aradi kereskedők megtartották magas nivójukat és nem éltek vissza a helyzettel. Szükségesnek tartja, hogy az ország kereskedői reputációjának érdekében megmondja, hogy a nagybirtokosok okai a magas liszt, kenyér és gabona áraknak. Azok a cikke, amelyekből kivitel van Németországba, drágák lesznek limitáció mellett is, mert jobb piacot találnak a külföldön. Buzát, rozst, árpát kell a termelőknél lefoglalni, ezekre kiviteli tilalom van, ezek árát kell szabályozni. Alapos gyógyítás csak az lesz, ha a kormány azokkal szemben lesz erélyes, akik a drágaságot csinálják, nem pedig néhány kiskereskedőt büntetnek meg.

Mülek dr. újból felszólalt és azt mondta, hogy ha a politikai pártok a veszély percében megértették egymást, úgy hiszi, hogy most is megteszi a kormány a kötelességét. Nem keresi most azt, hogy ki a hibás, hanem azt kéri, hogy egyesült erővel törekedjünk a helyzet javítani. Ha a kormány látni fogja, hogy a törvényhatóságok felemelik a szavukat, akkor bizonyára cselekedni fog. A törvényhatóság ezután elfogadta a tanács javaslatát.

A Weitzer János alapítvány gondnoksága — mint ismeretes — úgy határozott, hogy az ipari célok támogatására kijelölt, de eddig fel nem használt hatvan ezer koronából hadiköl-

esőn pénztárt létesít, hogy abból támogatásra szorult kispadosoknak, legfeljebb 200 korona kölcsönt adjon. A pénztár szervezeti szabályzatát az Aradi Közlöny már ismertette. A mai közgyűlésen Zabor Andor tb. főjegyző adta elő a kérdést és mutatta be a szabályzatot. Adler Andor a nyújtandó segély összegét 500 koronában ajánlotta megállapítani. Múlek dr. és Faragó Rezső felszólalása után a közgyűlés a

szabályzatot változatlanul elfogadta és kimondta Varjassy Lajos dr. indítványára, hogy a fellebbezési idő lejártát be nem várva, azonnal felterjeszti a határozatot a miniszterhez jóváhagyás céljából. A felterjesztés elkészítésével Varjassy dr.-t bízta meg a törvényhatóság és megkéri Tisza István gróf miniszterelnököt, a város képviselőjét, hogy a határozatot támogassa a belügyminiszternél.

Vitézségért kitüntetett aradi mérnök.

— Érdekes levelek a harcterekről. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nemrég közölte az Aradi Közlöny az Acsev egyik hadbavonult mérnökének több érdekes levelét, amelyet a szimpatikus fiatal ember az északi harcterről küldött Zinner Béla Acsev főfelügyelőnek. A hadseregünk egyik lovas táviró-osztagánál szolgáló tartalékos tiszt mérnök B. K., mint most érkezett újabb levelében közli, vitézségéért az újabb harcokban szép kitüntetést kapott.

(Ágyutüzben épített tábori telefon.)

Örömmel tudatom — írja — hogy megkaptam az ezüst vitézségi érmet az ellenség előtti bátor és önfeláldozó magatartásomért. És pedig: ezelőtt öt nappal azt a parancsot kaptam, hogy a front egyik gyaloghadosztályát a jobb szárny gyaloghadosztályával telefonnal kössöm össze, mert ezek együttműködése és gyors híradás döntő lehet az ütközet kimeneteleire. Hegyen völgyön keresztül dolgoztam, amikor az ellenség által megszállott falu mellé értem, az ellenség puskatüzzel fogadott, én menekültem a másik hegyre, veszteség nélkül és onnét az ellenség srappel és gránát tüze közepette tovább dolgoztam. A srappel mellett csapódtak le, ezek elől van menekülés, t. i. az ember Deakungba bujik ha süviteni kezd, de a gránát ellen nem lehet védekezni. Alig érttem későn este egy másik völgybe, ellenséges patrouillok lőttek rám, de vissza vortuk őket, magam is fegyverrel, amit egy halottól vettem el, védekeztem.

Öt emberem elveszett. Éjjel az erdőben aludtunk és reggel tovább dolgoztunk, míg végre nagynehézen a gyaloghadosztály parancsnokságot 32 kilométerre a kiindulási ponttól, ériási viszontagságok után megtaláltam és az allábornagynál jelentkeztem, aki azt hitte, hogy ez az összekötés lehetetlen. Megölelt amikor jöttem és esokoládót adott. Ez a legfontosabb vonal alig épült ki, az ellenség felfedezett bennünket és állandóan mozsarakkal dolgozott.

Galopp elmenekültünk, de a gránátok szétszakgatták a vonalat és nekem kellett emberimmel vissza menni és a legvehemensébb ágyutüzben megjavítani. Azóta a vonal nagy szerű. Ez a viszontagság megviselt, a koplalás lefogyasztott, de most megkaptam az ezüst vitézségi érmet, amelyért életem végéig bizonyos évjáradék jár.

Magam a bal kezem hüvelyk ujján gránát szilánktól sebesültem meg, de már semmi baj sincs. Szorítjuk vissza az oroszokat.

(Egy családból tizenegyen a harctéren.)

Egyik aradi előkelő, általánosan ismert családban tizenegyen vonultak be a hadsereghez. Közülük négyen német ármádiában harcolnak, most már természetesen Franciaországban. Az aradi család, amelynek legidősebb

tagja egy nagyteknélyű ügyvéd) élénk kontaktust tart fenn a németországi rokonokkal. A háború kitörése óta most először kapnak hírt a német-francia harctéren lévő családtagokról. Az egyik kapitány a német hadsereg mérnök-karának tagja s öt esztendeig tartózkodott a Keletafrikában lévő német gyarmatokon és hazatérve, a oszászár érdemrenddel tüntette ki. Az Aradra küldött levél, amelyet e hó 14-én írt a német kapitány, következőképen hangzik:

— Hadtestemmel, melynek egyik osztályparancsnoka vagyok, a Marne és Aisne között állok, ahol már hetek óta tartjuk fenn a franciákat, amíg új erősítés érkezik Németországból, de közben is óriási veszteségeket okozva a franciáknak.

Ezután családi intim dolgokról ír s közben egy német katonatiszthez illő szerénységgel jegyzi meg, hogy a háború elején Namur-ostrománál magatartásáért a vaskeresztel tüntették ki öt és órnagyi rangban lévő fivérével is, aki ugyanazon hadtestben szolgált. A német lapok is foglalkoztak a rendkívüli dolgok közé tartozó esettel, hogy az együtt harcoló testvérpár egyszerre kapja meg a vaskeresztet. Végül megírja, hogy egyik rokona a nyugati harctéren könnyű fejsébet kapott. Kéri aztán a családot, értesítsék, hogy a magyarországi rokonai közül kik vannak a harctéren.

(Az aradi huszárok harcai.)

Az aradi közös huszárezred harcairól érdekesen és új dolgokat ír az Aradi Közlönynek az ezred egyik szimpatikus tisztje M. A. főhadnagy a galicia harcterről:

— Azt hiszem, az eddig vívott csatáknak a legnagyobbika folyik most le — írja levelében — mint mondják körülbelül 400 kilométer kiterjedésű fronton. Már tíz napja szakadatlanul tart a csata éjjel-nappal. Az oroszok roppant megerősített állást foglaltak el, de általános offenzívánk már kezd tért hódítani; az összes ellentámadásokat visszavertük, úgy, hogy már nem sokáig tarthatják magukat az oroszok. Igen érdekes lesz, hogy miképen fog azután lefolyni a dolog, ha sikerül nekik a visszavonulás a várnégyszögükbe. — Tábori postánk most jól működik, az élelmezés is nagyon jó. Hála Istennek felséges időnk van, ámbár ezelőtt két héten keresztül szakadt az eső és két napig havazott, úgy hogy egész téli vidék volt már itt.

— Nekünk, aradi huszároknak igen nehéz dolgunk volt. Folyton patrouilleztünk, ami pedig a hegyek közt éppen a legrosszabb időben nagy feladat volt és megerőltető a lovaink számára. Sok tüzharcunk volt, kétszer attakiroztunk, mindig eredményesen, számos koságot elfogtunk lóval együtt. Veszteségeink jelentéktelenek; tisztai sebesülés nincsen.

Princip husz évi fegyházat kapott.

(Ítélethirdetés a trónörökös-pár gyilkosai fölött. — Öt halálos ítélet)

Távirati tudósítás.

Szerajevó, október 28.

A szerajevói törvényszék, amikor vasárnap a védőbeszéd elhangzása után a trónörökös-pár gyilkosainak bűnpöre befejeződött, ma délután tüzte ki az ítélethirdetést. A nagy pörben ítélő bírák két napig tartó tanácskozásban szövegezték meg ítéletüket, amelyet a ma reggel fél kilenckor tartott ítéletben hirdettek ki a vádlottak előtt, a tárgyaló terembe lépésre jogosított nem nagy közönség jelenlétében.

Corinaldi főtörvényszéki tanácsos, a tárgyalás elnöke maga olvasta föl a rendkívüli hosszú ítéletet, amely a pör huszonnégy vádlottjának sorsa fölött döntött. — A szerajevói merényletet június 28-án követték el. Három és fél hónap alatt teljesen befejezést nyert a nagy vizsgálat és október 12-én kezdetét vette a pör, amelyben a következő vádlottak kerültek a bíróság elé:

Princip Gavro a gyilkos, Gabrinovic Nandeko, a bombavető, Grabez Trifko, Ilic Daniló, Csubrilovic Vaszó, Popovic Cvjetko, Krajncsevic Ivó, Gyukios Lázár, Csubrilovic Velykó, Kerovic Mitár, Kerovic Jovó, Kerovic Blagoje, Sztjepanovic Cvijan, Jovanovic Miskó, Zagorac Brankó, Perin Markó, Forkapics Nikola, Kalember Drágán, Misics Mica, Milovic Jakab, Milosevic Obren, Momosinovic Iván, Szadilo Franjo és Szadilo Angelo. Egy gyanúsított, aki török, megszökött. A vádhatóság valamennyi vádlott fejére, akik a huszadik életévüket betöltötték, halálos ítéletet kért. A vádlottak közül huszonegy szerb és három horvát; közülük négy gimnázista, három preperandista, kettő kereskedelmi iskolai hallgató, egy tanító, egy ujságíró, öt kézműves, a többi földművelő. Tizen még nem töltötték be a huszadik életévüket.

A tárgyaláson fölmerült bizonyítékok alapján a bíróság

Ilic Danilót,
Csubrilovic Veljkót,
Kerovic Nadót,
Jovanovic Miskót,
Mrlovic Jakovot,

kötél általi halálra ítélte.

Sulyosan elítélte a bíróság az összeesküvésben résztvevő három Kerovic testvér közül

Kerovic Mitárt,

aki életfogytiglan tartó fegyházbüntetést kapott.

A merényletben aktív résztvevők: a gyilkosságot elkövető, a nem sikerült bombamerénylet tettese és a második bombavetésre készülő — miután nem töltötték be a merénylet napján huszadik évüket — a reájuk kiróható legmagasabb büntetést kapták. Így husz évi fegyházbüntetést mért a bíróság

Princip Gavrilora,
Gabrinovic Nedjelkora,
Grabez Trifkora.

A többi vádlottak közül:

Cubrilovic Vaso 16 évi,
Popovic Cvjetko 13 évi,
Kranjcevic Ivo 10 évi,
Gjukio Lázár 10 évi,
Sztjepanovic Cojan 7 évi,
Zagorac Brankó 3 évi és
Perin Marka 3 évi

fegyházat kapott. A tizenhat elítélt vádlott mellett a többi nyolc vádlottat a bíróság felmentette. A bíróság elnöke az ítélet rendelkező része után a terjedelmes indokolást olvastatta föl. Az indokolás a tárgyaláson fölmerült bizonyítékokon kívül különösen arra terjeszkedik ki részletesen, hogy a három főbűnöst, Principet, Gabrinovicot és Grabezt miért nem lehetett halálbüntetéssel sújtani.

Az elítélteket sorrendben akasztják fel a perrendtartás szerint. Milovic, Kerovic, Cubrilovic, Jovanovic, Ilic — ilyen sorrendben történnek a kivégzések. A többi elítélt büntetését évente a szerajevói merénylet napján sőtét magánzárkával, három havonként pedig bőjtnappal szigorítják.

Uj orosz haderő Varsó és Ivangorod között.

A német-osztrák-magyar csapatok visszavonulása. — Uj csoportosulása lengyelországi erőinknek. — Dimitriev Ratko bukása. — A bukovinai helyzet.

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 28.

A legutóbbi napok harcéri jelentései már elárulták, hogy a Visztula mentén folyó harcokban fordulat van bekövetkezésében. Tegnapelőtt már híre jött, hogy Varsó és Ivangorod között újabb orosz hadtestek bukkantak föl, amelyek azután átlépték a Visztulát, amelynek vonalát addig csapataink és a németek tartották megszállva.

Oroszország végső erejét is megfeszítve igyekezett arra, hogy a már csaknem szorosán Varsó erődvonala előtt álló ellenséges erőket elhárítsa. Varsót meg kellett menteni — ameddig lehet az ostromtól, mert ha az ostrom megkezdődik: a német negyvenkettesek, az osz-

trák-magyar motoros mozsarak ellen hiábavaló minden erőd, még Varsó és Novo-Georgievszk csaknem összeolvadó harminchat erődje is. Az orosz hadvezetés tehát arra igyekezett, hogy nagy erők odavetésével elhárítsa az ostromot és az a terv sikerült is. Mint a mi vezérkarunk és a német főhadiszállás egyöntetűen jelentik: csapataink egyelőre kitértek az új ellenséges erők elől és újabb csoportosulásban veszik föl a harcot.

Az oroszok elleni harc újabb fordulatának következményeit ma még nem lehet megítélni. A legközelebbi napok majd választ adnak erre a kérdésre is.

Csapataink új csoportosulása Varsó ellen.

Berlin. A nagy főhadiszállásról jelentik október 28-án délelőtt: Lengyelországban a német-osztrák-magyar csapatok új orosz haderő elől, amely Ivangorod-Varsó és Novogeorgievsk felől nyomult előre, kénytelenek voltak kitérni, miután eddig több napi harcban az összes orosz támadásokat sikeresen visszaverték. Az oroszok egyelőre nem követték csapatainkat. Az ellenséggel való érintkezés megszakítása nehézség nélkül ment végbe. Csapataink a helyzetnek megfelelően ujonnan fognak csoportosulni.

Az északkeleti hadiszíntéren lényeges változás nem történt. (Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(A mi főhadiszállásunknak ugyanilyen tartalmu jelentését lapunk első oldalán közöljük.)

Orosz jelentés az északi harcokról.

Szófia, október 28. Orosz hivatalos jelentés szerint orosz csapatok Varsótól nyugatra nyolc napon keresztül álltak harcban Kosjenica körül, rendkívül hálátlan feltételek mellett, feltartva a hótól és a német nehéz ütegek nagy kárttevő tüzeleseitől.

A San-folyónál lévő csaták eldöntetlenek.

Przemyslől délre az osztrák-magyar csapatok nagy erősítéseket kaptak és nagy seregeket koncentráva, offenzív magatartást tanúsítanak az oroszokkal szemben, akik Bukovinából kaptak erősítéseket.

Berlin, október 28. A Visztula mellett lefolyt harcokról a Daily Telegraph tudósítója a következőket írja sebesült oroszok elbeszélésük alapján:

A lehevesebb harcok Varsótól néhány kilométernyire folytak le azon az útvonalon, amely a varsó-petrikau vasuti vonalat keresztelik. Ezen a rendkívül erdős vidéken szibériai csapatok is küzdöttek. Az erdőkben kétségbeesett szuronycsatákat vívtak és néhány falut kelet felől elhódítottak a németek, egyet pedig visszavettek az oroszok. Kocenics közelében, ahol az oroszok helyzete rendkívül nehéz volt, a kaukázusi csapatok is kitüntették magukat. Nyolc napon át védelmezték a vonalat, végül azonban óriási veszteségeket szenvedtek. Egy ezred egyetlen ütközet folyamán háromszor kapott új vezetőt.

A tudósító ezután egy érdekes részletet idéz az oroszok hivatalos katonai lapjából, a „Ruskij Invalid“-ból:

„Gyakran kérdezik — írja az orosz lap — miért engedjük be a németeket a Visztula vidékéig. Ennek különösebb stratégiai jelentősége nincsen. Csupán az a gondolat vezetett bennünket, hogy fel kell áldozni mindazt, ami másodlagos jelentőségű, át kell engedni az ellenségnek minden olyan területet legalább is

ideiglenesen, amely katonai szempontból nem szükséges“.

Csapataink harcai Przemyslnél.

BÉCS. (Táviroda.) A Corriere della Sera jelenti Berlinből: Przemysl körül áll a harc. Az osztrák-magyar harcvonal félholdat képez. A középső része Przemysl körül áll, két vége kelet felé fenyegeti az orosz oldalszárnyakat. A vasuti forgalmat Sanokig helyreállították, ami a foglyok, élelmiszerek és municiószállítását megkönnyíti. A menekültek visszatérhetnek. A naftaföldek megint birtokunkban vannak. Egy bányában 200 kiéhezett, elrejtőzött oroszot fogtunk el. A frontról 2100 elfogott oroszot szállítottak el. A sebesült oroszok megdöböntő látványt nyújtanak. Elbeszéli, hogy 300 orosz ágyut, amelyek Chrynow elő megerősítés céljából érkeztek, nem lehetett a frontra szállítani, mivel az osztrák-magyar tüzérség gyilkos tüze minden előhaladást megihusított. A kolera terjedésének veszélye el van hárítva.

Visszavert támadás Jaroslawnál.

Bécs, október 28. Az Extra-Blatt haditudósítója jelenti: A mai hadszíntéri jelentések kedvezők. Jaroslau mellett az ellenség támadásait visszavertük.

Változások az orosz hadseregek vezetésében.

(Dimitriev Ratko bukása.)

Bécs, október 28. A Zeit jelenti Szófiából: A bolgár Narodni Prava jelenti Pétervárról, hogy Zilinszky tábornok helyébe az Orosz centrumhadserg parancsnokává Ruszkij tábornokot nevezték ki. A déli hadsereg parancsnokává Ruszkij tábornok helyébe Dimitriev tábornokot rendelték ki.

Szófia, október 28. Ratko Dimitriev tábornok, a 8. orosz hadtest parancsnokságáról lemondott és utban van Bulgária felé. Rövid idővel még azt írta egyik szófiai barátjának, hogy nem tér vissza Bulgáriába, amíg vége nincs az orosz-osztrák-magyar-német háborúnak. Csak egy eset lehet rá, hogy hazájába visszatérjen: „ha Bulgáriában oly események következnek be, melyek szükségessé tennék hazájába való visszatérését.“ (Pol. Hir.)

Csernovicban nincs orosz.

Bécs. Az a hivatalos híradás, amely a Csernovicból elmenekülteket arra intette, hogy egyelőre ne térjenek vissza otthonukba, hanem várják meg, a míg hivatalos helyről erre felhívást bocsátanak ki. Ebből sokan azt következtették, hogy Csernovic talán ismét az oroszok kezébe került. Ép ezért megállapítják, hogy Meran gróf, Bukovina kormányzója Dornawatról tegnap Csernovicba utazott és elutazása előtt épen 6 közölte táviratilag az illetékes hatósággal, hogy a figyelmeztetést hozzák nyilvánosságra. Azt is jelentette Meran gróf, hogy még a nap folyamán Csernovicba érkezik. A kormányzó elutazása tehát tökéletesen kizárja azt a feltevést, mintha az oroszok ismét megszállották volna Csernovicot.

Orosz hazugságok a bukovinai helyzetről.

Budapest. A főhadiszállásról jelentik: Tudvalevő, hogy az oroszok nagy pénzüsségeket felhasználva, azt hirtelleg, hogy hatóságaink és csapataink az általunk nagyrészt ismét megszállott Bukovinában a főleg Csernovicban kegyetlenségekre ragadtatják magukat. Ezek szerint különösen a románok szenvednek az osztrák uralom alatt és állítólag sok száz kivégzés történt volna.

Noha ezeknek az otromba rágalmaknak célzatossága nagyon is áttetsző, mégis a loghatározottabban ki kell jelenteni, hogy ezekben és minden hasonló orosz jelentésben egyetlen igaz szó sincsen.

Oszatlan örömjongással fogadott hatóságaink és csapataink a legjobb egyetértésben vannak Bukovinának mindig lojális lakosságával és ennek legteljesebb bizalmát élvezik.

Külön is meg kell állapítani nyomatékosan, hogy a bukovinai románok egyetlenegy esetben sem adtak okot csapataink, vagy hatóságaink fellépésére. Ellenkezőleg, tény, hogy az egész lakosság az osztrák és orosz közigazgatás különbségeit, úgy látszik, ellenségeinkre nézve kellemetlen módon érzik.

Höfer vezérőrnagy,

a vezérkar főnökének helyettese.

Soronkívül előléptetett alezredes. A király Fischer Ede alezredesét, a ki még a háboru kezdetén csak százados volt, most soron kívül ezredessé léptette elő. Az oroszok bukovinai vereségüket Fischer Ede alezredesnek tulajdonítják és minden igyekezetükkel azon voltak, hogy eltegyék láb alól. Most derült ki ugyanis, hogy Fischer alezredes volt az a magasrangú katonánk, akinek élve vagy halva való kézrekerítésére az oroszok nyolcvanezer rubel jutalmat tűztek ki. A jutalom csábító hatása alatt Fischer ellen merénylet is történt, de az, miként azt már előzőleg megírtuk, szerencsére nem sikerült.

A német flotta legyőzhetetlen.

Kiel hadititkai. — A tökéletes hadihajók. — Német tengerészek harci lázban Anglia ellen. — Készülődés a megsemmisítő ütközetre.
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

A német nagy főhadiszállásra küldött magyar haditudósítók egyike, *Scherl Ervin*, aki október közepén Kielben megtekintette a harci készenlétben álló hatalmas német flottát, részt vett a hajók gyakorlatainál, a következőkben számol be az ott látottakról:

— Vilmos császár hajóján, a Kaiseron így szolt hozzám a hajó parancsnoka, von *Th.* tengerészkapitány:

— Ön látta most munkában a mi kék legényeinket. El tudja tehát képzelni, hogy milyen bátorság, mekkora lelki erő szükséges ott lenni a páncélosok mélyében végzett munkához, amikor kívül ellenséges lövedékek furódnak a hajó testébe, amikor minden órája a kimondhatatlanul nehéz szolgálatnak egyuttal az élet utolsó órája is lehet. És lássa, kérem: a német önkéntesek olyan tömegesen, olyan rengeteg sokan jelentkeztek erre a gyilkos szolgálatra, hogy egyesek miniszterek előszobáiban, nagyszerű ajánlólevelekkel, magas protekcióval igyekeztek kiharcolni, hogy a főlős számmal jelöltettek közül ők kerülhessenek a hadihajókra. Így tolongtak az önkéntesek a nagy csatahajókra, a torpedókra és a tenger-alattjárókra is. Fogalma se lehet arról, hogy az ilyen lelkesedéssel jelentkező legénység mit tud véghezvinni. Emberfölöttinél is többre képesek. A közeljövő igazolni fogja állításomat.

A kapitány szemébe néztem és ugyanazt olvastam ki belőle, amit eddigi németországi utamon minden egyes tiszt, katona, polgárember szava, magatartása elárult: a megingathatatlan erős önbizalom, a győzelemben vetett szilárd hit ragyogását.

Megtekintettem azután azokat a helyiségeket, amelyekben a császár lakik, ha uralkodói hajójának fedélzetéről vezeti hajóit. Négyszögletes, alig négy méteres kabinból áll a császári „lakosztály.” A háború következtében minden felesleges dísz eltávolítottak a kabinból. Az acélfalak hidegek. Faburkolat, vagy más gyúlékony anyag sehol sincs. Az uralkodó dolgozószobájának homlokfalán tengeri térképek, mérő eszközök. Az oldalfal mellett áll a császár egyszerű nikkellágya. Egyszerű és fénytűzéstől mentes minden, eszényes és nem hivalkodó, amilyen az egész fiatal német haditengerészet, amelyet Vilmos császár teremtett meg, amelyről kevés szó hangzott eddig, de amelyről most, miután megmutatta erejét, annál többet beszélnek.

A Kaiser fedélzetéről távozva a fekete párdúc: a sötét színű karesu „Panther” torpedóhajó vesz hátára. A torpedót *L.* fragattkapitány, az első torpedóosztály parancsnoka vezeti. A Kaiser tisztjei és legényei üdvözölnek. Mi hálással intgetünk vissza. Szeretnénk föl deréki fiúk, szerencse föl! Mindannyian érezzük, hogy ezek a legények még hallatni fognak magukról.

L. fragattkapitány a torpedóhajó első tisztjének fülébe sug valamit. Meglopótást tartogat a számunkra. Feszült figyelemmel várjuk, hogy mi lesz. Ezalatt már a Kaiser is fészédte a horgonyt és méltóságteljesen észak felé veszi az útját. A torpedónk fedélzetén erősebben érezhető a szél súvítése. Ragyogó nap mosolyog le reánk, de a szél viharossá erősödik. Hajónk nem idgacszik egy csopót sem. A fedélzeten végig a hajó orrához iparkodom. Most már tudom, hogy mi a meglepetés. A szél még ho-

vesebben súvit, a hajó orra magasan kiemelkedik a tengerből. Ötven méterrel a hajó orra mögött habosan, tombolva kavargó a fölvert tajtékos fehér hullám. Erősen fejünkbe szorítjuk sapkáinkat. A Panther szágulva vágta végig a vizen. A kapitány a legmodernebb típusu torpedóhajó sebességét akarja bemutatni. És valóban: gyorsvonal sebességével rohanunk a tengeren. Hatvan kilométert teszünk meg óránként. Ennek a száguldásnak az érzései leírhatatlanok. Repülünk, láthatatlan szárnyakon szállunk. A távolban már feltűnedeznek a dűnpartok halvány körvonalai. A matrózok fölsergelenek a fedélzetre és körülvesznek.

— Ez aztán élvezet? — mondja az egyik. — Ugy-e ez gyönyörű, mi?

A kapitány fölvilágosítással szolgál. Ez a torpedótípus, amelynek 34 tengeri mértföld az óránkénti gyorsasága a legelső, a legjobb a világon. Az angol tengerészetnek nincs olyan hajója, amelyik megközelítené ezt a gyorsaságot. A kapitány fogait összeszorítva hozzáteszi: — És ha úgy kell lenni: kész vagyok divíziómmal ötszáz méternyiről megrohanni az angolokat.

Ujra tudom, újra átérzem ezekből a szavakból, hogy miért fog győzedelmeskedni az angol tengerészet a német.

Igy száll hajónk az aknák övéig. Itt természetesen meglássuk az iram; partot érünk és szerencsésen kiszállunk. Alkonyodik a kieli kikötő fölött. Itt látom azokat a sejteket, amelyekből kinövekedett a német tengeri nagyhatalom. Látható az a gigászi munka, amelyet a német nép békében végzett, hogy azután most a háborúban első legyen minden népek között. Olyan berendezések között haladunk végig, amelyek álmélkodásba ejtenék az amerikai technikusokat is. Mindenből a legjobbat, mindenből a legnagyobbat látjuk. A legnagyobb daru, a legnagyobb függőhid, a legóriásabb dokkok, ami a világon van, Kielben található. Milliárdokat ér a kikötő berendezése. Nem mondhatom el mindazt, amit láttam. De annyit elárulhatok, hogy *Kielben olyan harci energia források rejtőznek, amelyekkel szembe lehet szállni egy egész flottával.* És a munka most is szakadatlanul tart és most is újabb meg újabb energiákat halmoznak föl. Bámulatos ez! *Hallgatnom kell a tenger-alattjárókról is. A világ elég jókor tudomást fog még szerezni erről. Nem szabad sem technikai, sem számbeli részletekbe bocsátkoznom.*

Szegény, szerencsétlen, alvakult angolok! Kár, hogy némaságra vagyok kárhoztatva, hogy nem beszélhetek arról, aminek tudatában Magyarország nagy szövetségesünkre még büszkébben gondolnának a biztos győzelem tudatában. Nekem már régóta nincs kétségem ebben. Tudom, hogy Németország ki tud állítani még egy, még két, még tíz hadsereget és hogy a tizenöt esztendő német fiúk époly lelkesen rohannak fegyver alá, mint az ötven esztendősek, ha a haza hívja őket.

Fragatt kapitányunk hideg, józan tengerész. Többször járt fontos küldetésekben külföldön. Harcolt a boxerek ellen is Kinában. De ez a hűvös, nyugodt, éles tekintetű férfi izzik a gyűlöletből, ha Angliáról beszél. És ez a száraz, komoly tengerész leírta nekem annak az eljövendő tengeri ütközethez a képét, amelyet valahol, egy jól ismert helyen

meg fognak vívni. Talán már ez idő, talán csak a jövő évben. A csaták-csatája lesz ez, melyben az ellenségre halált, tüzet és megsemmisítést okádnak a tenger mélyéből, a tenger fölől, a szárazföldről és a levegőből egyszerre. A német hősök vére olosó lesz, ha a nagy cél úgy kívánja. A sok század óta zsarnokoskodó Leviatánt el fogják tiporni.

A német nép célja ebben a háborúban szilárdan és előre megjelölt. Bethmann-Hollweg és Bülow nyíltan és szerencsésen megválasztott szóval kifejezték már: A győzelemnek arányban kell állnia azokkal a terhekkel és áldozatokkal, amelyeket Németország hozott Ettől a céltől egy hajszálnyira sem tér el Németország. A békének belátható hosszú időre kell szólnia. Hogy a franciák és angolok Németország gyengüléséről, kifáradásáról beszélnek: szerencsétlen bárgyúsággal ámitják a önmagukat. Németország ma erősebb és nagyobb mint valaha volt. Berlinben új bankok nyílnak, új vállalkozások alakulnak. Az új cégbejegyzések lajstroma napról-napra gyarapodik. A színházakban, a hangversenytermekben tolong a közönség. Az üzleti élet és kedv egy pillanatra sem hanyatlott. Miért is lenne más képen? A nagy győzelemre előre kell készülni. Aki ebben nem hisz, az nem is kicsinyíthi hanem ostoba!

Rossz napok virradnak az aradi besugókra.

(Szigoru intézkedések.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

Hat héttel ezelőtt írtunk már arról, hogy a névtelen besugóknak egész légiója alakult Aradon. Ezek az önkéntes detektívek anonim-levelekkel árasztják el a különböző hatóságokat. Lagnagyobb előszeretettel az aradi térparancsnoksághoz adresszálják „fontos” írásait és a legkülönbözőbb vádakkal illetnek egyes aradi családokat, a magánosokat. Ezekre a rossz lelkű egyénekre legközelebb *kellemetlen* napok virradnak, amint az *Hegedűs Ede* alezredes aradi térparancsnok munkatársunk előtt tett alábbi nyilatkozatából is kitűnik:

— Már egy ízben közölte a Közlöny, hogy elárasszának bennünket névtelen levelekkel. Az a figyelmeztetés, hogy hagyjanak föl aknamunkájukkal, nem használt. Naponta még most is öt-hat anonim-leveleke jön hozzánk. Néha igazán kacagni való dolgokat tartalmaznak a diszkrét feljelentések.

Azt írják többek között, hogy az egyik aradi ember Szerbia kémje és rendszeresen továbbítja a híreket az ellenségnek; majd azt hozzák tudomásunkra, hogy egy-egy ember orosz érzelmű. Volt már olyan bornírt vád is, hogy egyesek teljesen egészségesek és csak azért nem vonulnak be ezredükhöz, mert sikerült valakit megvesztegetniük (!) Elrendeltem az illető gyanúsítottak felülvizsgálatát és kétségtelesen megállapítást nyert, hogy olyan szervi bajuk van, amely miatt lehetetlenség katonai szolgálatot teljesíteniük.

Mivel a rengeteg névtelen feljelentés az ártatlan polgárság indokolatlan moleztálásához vezet — mert hiszen nekünk lelkiismeretesen le kell folytatnunk az eljárást — ezért radikális lépésre határoztuk el magunkat. Ha valamely névtelen vádról megállapítottuk, hogy alaptalan, ki fogjuk nyomozni a levél íróját és hatóság félrevezetése címén megbüntettjük. Akinek komoly gyanuja van, az nyíltan álljon elő vele.

Szüntelenül támadnak a németek.

(Tizenhat angol hadihajó hátráft meg az Északi tengerenél. — A belgák erősítéseket kaptak. — Rupprecht trónörökös napiparancsa.)

Távirati tudósítás.

Berlin, október 28.

Morabé őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai szakértője a következőképp írja le a nyugati harctéri helyzetet:

A nagyvezérkar jelentései hangsúlyozzák, hogy nyugat Flandriában szivós harcokat kell folytatnunk, mert igen nehéz a terep. Olyan területen előrenyomulni, amely nagyarányú hadműveletekre „majdnem lehetetlen” az óriási teljesítmény és következtetéseket vonhatunk ebből áldozatkész seregeink szellemére, kiképzésére és fizikai ellentálló képességüire. Mint hogy seregeink ebben a három dologban főként vannak, elfogják érni céljukat. Az angol haditudósítások azt bizonyítják, hogy tény-

leg főkéntben vagyunk, mert mindig hangsúlyozzák, hogy milyen nehéz a hadviselés a szóban lévő terepen, nagy szóbeszéggel beszélnek a természetes és mesterséges akadályokról és csodálkozva mondják el, hogy a német lovasság milyen ügyes a gyalogsági harcban is. A külföldi tudósítások sora közt csak a beavatottak és az olvasni tudók fedezhetik fel egy visszavonulás bejelentését.

A Nieuportnál megerősített ellenséges seregek áttörési kísérlete nem sikerült, a harc még áll és ez befolyással van az Armantiers—Lille vonalon folyó küzdelmekre, a melyeket immár tíz napja sikerrel folytatunk.

Erősítést kaptak a belgák Nieuportnál.

Berlin, október 28. A nagy főhadiszállás közli október 28-ának délelőttjén: Nieuport-Dixmuidennél még áll a harc. A belgák ott jelentékeny csorporterősítéseket kaptak. Mi támadásainkat folytatjuk. Tizenhat angol hadihajó vett részt a jobbszárnyunk elleni harcban. Tüzelésük eredménytelen volt. Ypresnél a helyzet október 27-én változatlan maradt. Lilletől nyugatra támadásainkat sikerrel folytatjuk. Az argonnei erdőkben ismét néhány ellenséges lövészárkot foglaltunk el, amelyeknek katonáit foglyul ejtettük. Nyugati hadiszíntéren egyéb lényeges dolog nem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszavert angol támadások.

Rotterdam. A Times jelenti: A németeknek sikertült Westendnél várszerű majorkomplexumot Grotto-Baburgh mellett elfoglalni. A stratégiai szempontból fontos hely elvesztése nagy csapás a szövetségesekre. A németeknek rengeteg gépfegyverük volt. Az angol hajóraj is partra akart szállítani gépfegyvereket, azonban elkésett. Az angol tengerészcsapat vezére eközben elesett.

Rotterdam. A harwichi kikötőbe tegnap négy könnyű cirkálót vontattak, amelyek többé-kevésbé megsérültek, valószínűleg a partharcokban, melyekben a német nehéz mozsarak kitűnően dolgoztak.

Az eldöntetlen flandriai harcok.

London, október 28. A Daily Mail-nak jelenti Le Havre-ből: Egy belga hivatalos kommuniké azt mondja, hogy vasárnap este a helyzet már kedvezőbb volt, mint szombaton, amikor a belgáknak fel kellett adniuk az Isér folyó melletti állásaikat és amikor két és fél mérföldnyire visszaverték őket. Azóta a belgák, megerősödve a szövetségesek serögével a folyó különböző pontjain ismét érintkezésbe léptek az ellenséggel. A belgák vesztesége az alatt a kilenc nap alatt, ameddig ezen a vidéken a harcok folytak, tízezer halott és sebesült.

Rotterdam, október 28. A belga tengerparti harcokról a következő részleteket jelenthetjük: A németek északról és keletről egyidőben nyomulnak előre. Erős csapataik, amelyek először az északi parton gyülekeztek, déli irányban Nieuport felé fejlődtek ki, ahol ütközetre kerültek a sor. Az angol hadihajók állandóan foglalkoztatták a német ütegeket, miközben a szövetséges csapatok az Isér-től nyugatra operáltak. A németek Lille mellett is energikus támadást kezdtek, amelyet a franciák keményen álltak. A német csapatok, amelyek egyre jobban dél felé nyomultak, időközben erősítést kaptak. Dixmuiden közelében élénk harcra került a sor, nem messze a parttól.

Amsterdam, október 28. Ostende és Nieuport között még mindig heves ágyuharc folyik. A németek Mariakerke-ből és Middelkerkéből tüzelnek, a franciák pedig Nieuportból és az angolok a tengerrel válaszolnak. Az ostendei

homokzátonyokról a mostani tiszta időben Westende és Nieuport magasságában jól láthatók az angol hadihajók. Angol repülőgépek cirkálnak a belga tengerparton.

Rotterdam, október 28. A Nieuwe Rotterdamsche Courant jelenti: Tegnap négyszáz angol katona érkezett Lütichbe, akiket a Nieuport-i harcoknál fogtak el.

Negyvenkettős mozsarak a tengerparton.

Berlin, október 28. A Vossische Zeitung jelenti Amsterdamból: Zeebrügge és Heyst között a németek felállították 42 centiméteres ágyúikat.

A bajor trónörökös az angolokról.

München, október 28. (Táviroda.) Rupprecht bajor trónörökös a következő hadseregpáncsot intézte a hatodik hadsereghez:

— Szerenese ért: most már az angolok is arcvonalunk előtt állnak, ama nép csapatai, amelynek irigyei évek óta azon voltak, hogy bennünket az ellenségek gyűrűjével vegyenek körül, hogy megfojtsanak. Nekik köszönhetjük mindenekelőtt e véres, szörnyű háborút. Épen ezért, ha most ezen ellenség ellen fordultunk, álljunk bosszút álnokságáért és a számos súlyos áldozatért. Matassátok meg, hogy a németeket nem lehet egykönnyen a világtörténelemből törölni. Matassátok ezt meg nekik, a németeknek sajátos német kardosapásával. Itt van az ellenség, amely leginkább utját állja a béke visszaállításának.

Arras bombázása.

Bordeaux, október 28. A Corriere della Sera jelenti: A szépművészeti államtitkárt hivatalosan értesítették, hogy a németek Arras városát tegnapelőtt újból bombázni kezdték. A székességyház tornya, amely az első bombázás

után épségben maradt, ezúttal részben elpusztult. A torony tetőzete és felső része egészen az óráig romba dőlt.

Francia cirkálók afrikai német kikötők ellen.

Milanó, október 28. A Sydvenska Dagbladet-nek jelenti Bordeauxból: A francia tengerészeti vezérkar hivatalos jelentése szerint a Bruix cirkáló és a Surprise ágyunaszád október 11-étől október 14-éig bombázták Kamerunban a Campo és Kribi német kikötőket, miután felszólításuknak, hogy adják meg magukat, nem tettek eleget.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Csütörtök: Tamlásszék 10. szám, operette — C.
Péntek: Tündérlaki leányok. Szondroy M. felléptével. — A.
Szombat: Sibil, operette. Új betanulással. — B.

* A színház jelentései. A népfelkelők. (Reservisták.) Vasárnap este körül színre egy nagyon kedves énekes bohózat, amely a hadbavonuló rezervisták sok viszontagságát tárgyalja mulatságos, derűs formájában, a darab telve van jóízű humorral és szebbnél-szebb énekekkel. A főszerepket Pataky Vilma, Pusztay, Fülöp, Hegyesné, Kiss Marci, Benkóné és az egész férfiszemélyzet kivétel nélkül játsszák. Vasárnap délután a Vörös ördögök.

* A Vörös Kereszt hangversenye. Impónáló módon nyilvánul meg az aradi közönség érdeklődése a november 8-án tartandó hangverseny iránt. A 4 koronás jegyek oszakra mind elkelték, a három koronás jegyek jórésze is elő van jegyezve. Az előjelek szerint mindenki kötelességének tartja, hogy a hangversenyjegyek megváltásával is hozzájáruljon sebesült hős katonáink ellátásához, különösen akkor, amidőn fillérei közvetlen ellenértékül Weil Magda hegedűművész, a finom tollu Pekár Gyula és Dienzl Oszkár zongoraművész előadásait kapja. Jegyek Scherhag H. és fia cég üzletében kaphatók. Felülfizetéseket köszönettel vesz és hirlapilag nyugtázza a Vörös Kereszt.

* A hálátlanok. (Kiváló erkölcsdráma az Urániában.) A színház tegnapi bemutatója határozottan az őszi szezon egyik legsikerültebb előadása volt. Ugy a képek kiválósága, mint a műsor összeállítása elsőrangú és méltán megérdemelte azt a nagy érdeklődést, mellyel a közönség azt fogadta. A német hadsereg munkában. Új német aktualitásokat az Urániában. A három országban győzelmesen előnyomuló német hadsereg harcainak készült érdekes felvételeket mutatott be tegnap és ma is az Uránia színház. A felvételek egy része Belgiumban készült és a meghódított országban való előrehaladást mutatja be. A másik rész az oroszországi foglalásokról számol be és remek helyszíni felvételben bemutatja a németek által legutóbb megszállott orosz városnak Grajewonak főterét és a német katonák emberséges akcióját, amint az éhező lengyel lakosság között élelmet osztanak szét.

* Henny Porten az Apollóban. (Az új műsor slágere.) A Mester-filmgyár széke szépsége, a német mozzinészet starja, Henny Porten csütörtökön a „Dübörögnek az ágyuk” című szenzációs újdonságban jelenik meg az Apolló színház publikuma előtt. Henny Porten művészetének hatalmas skálája pompásan érvényesül ebben az aktuális darabban, amelynek szüzeje szoroson összefüggésben áll a mai történelmi időkkel. Háborus hangulat ömlik végig a stílusos filmben, amelynek kétségtelenül különös értéket és vonzó erőt ad Henny Porten általánosan kedvelt alakja és ragyogó művészele. A csütörtöki új műsoron még több ötletes bohózat szerepel, amely néhány gondtalan percet szereznek a publikumnak. Az új műsor kiemelkedő számai közé tartozik még Az áruló című hatásos drámai kép.

* Károly román király temetése az Urániában.

* A „Világháború Képes Krónikája” Korpelnél. A füzetenkiat 24 fillér.

Jenő főherceg és a hős dragonyas tiszti.

(A hirszerző főhadnagy. — Menekülés az oroszok fogságából. — R. gróf kitüntelése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

Roda-Roda a Neue Freie Presse haditudósítója a következő regényes és érdekes történetet írja a főhadiszállásról:

A ... számú hadsereg parancsnokságának épülete előtt egy igen különös emberrel találkoztam. Tulajdonoson magas volt, a koponyája keskeny, finom, a szemei tiszták, kékek, leginkább svéd származásának látszott. Kötött sapkát viselt és bőrmellényt, a hátán karabély volt, a mellén távcső, oldalán ismétlőpisztoly. Ruházata után megítélve leginkább burnak néztem volna, vagy amerikai sportembernek, aki a gyarmatokba megy vadászni. Pedig nem svéd, nem bur és nem is amerikai. Dragonyosfőhadnagy és gróf R.-nek hívják.

A hirszerző osztálynak egy vezérkari századosa mesélte később, hogy a főhadnagy egy föltöbb fontos jelentést hozott. Tehát egy hirszerző petrouillenak a vezetője... Pedig nem az, hanem egy gépfegyverosztag parancsnoka, mint hallok. Most röviden csak úgy mondják: gépész. Ez az ő szolgálati hivatása. De személyi szeretetreméltóságával, összeköttetésekkel, kérésekkel, néha félig erőszakkal keresztül tudja vinni, hogy hébe-hóba másra is alkalmazták: automobilistának, gyalogosnak, repülőnek, eskadron főnöknek. Bizonyos jogot szerzett magának arra, hogy épen odaküldjék, ahol abban a pillanatban a legtöbb dolog van, ahol a legérdekesebb.

Ha felvirrad egy ilyen buta lengyel ősz nap — nem lehet tudni esni fog-e vagy se — nem lehet tudni jön-e az ellenség vagy elmarad — akkor a főhadnagynak nincs türelme a gépfegyvereknél. Megpróbálja az ezredesét meggyőzni arról, hogy egy kis különítményt elküldeni a szárnyhoz különösen szükséges és hasznos volna és hogy egyedül ő, gróf R. főhadnagy alkalmas erre a vállalkozásra.

— Mért épen csak te? — kérdi az ezredes már félig beleegyezve, mert ez a szálfatermetű fiú mindig azt tesz vele, amit akar.

— Csak én — biztosítja a főhadnagy — már nyelvismeretem miatt is. — Pedig csak németül, franciául és angolul tud és szuahéli nyelven — egy afrikai expedíciójából. — Jól van. A fegyvereket átadja a rangban legidősebb hadnagynak és elindul a hírvadászatra.

Egy ilyen utról ő hozta el egyszer az első orosz acéllándzsákat; máskor orenburgi kozákokat hozott, akiket idáig senki se látott még itt; egyszer egy orosz vezérkari tisztet és egy ellenséges pilótát is lelőtt már. De Ravaruszkánál virradt fel igazán a nagy napja. Ez szeptember 8-án volt. Auffenberg lovag Tomasovnál verekedett akkor tengernyi ellenséggel. R. gróf unalomról panaszkodott és lovon az ellenség felé küldték. Rozsdaszínű lován elvágta magát egymagában. Hogy mit végzett itt, azt senki sem tudja; dél felé távcsőn keresztül egy sűrű lovon látták, amint kozákokkal verekedett. Este visszajött, sárral és vérrel telefecsendezve, egy idegen barna lovon; a bőrtáskáján három lándzsaszúrás volt, az arcán is egy és a feje lapos ütéstől feldagadt. A kardja össze volt törve és övében egyetlenegy patron sem volt.

9-ikén megint ki akart menni, de ezuttal így szólt az ezredes:

— „Nem, ma a gépfegyvereknek is lesz dolguk.“

R. gróf sóhajtván feküdt fedezékébe. Egy egész napig várt itt. Hat támadás visszaverésében segédkezett a „gépész“, amikor másnap egy közeli magaslatra kellett vonulni. A hosszú főhadnagynak az volt a feladata, hogy fedezze ezrede visszavonulását. Egyszerűen és alaposan csinálta: állva maradt, amíg az utolsó lovas is elvonult. Időközben azonban az oroszok egy-kétszáz méternyire állottak a gépfegyverek előtt. A hosszú főhadnagy csak akkor vonult el gépfegyvereivel. Természetesen az osztág legvégén és két lövés találta itt. Az egyik a felső combján és amikor szénézett, honnan kapta a golyót, eltalálta egy másik is, a jobb arcsontjában és az alsó állkapocsán megint kijött.

A főhadnagy elesett és elterült a földön; egy kis hidnál történt ez épen. A következő pillanatban már egy épen olyan hosszú orosz altiszt állt a főhadnagy előtt, mintha a földből nőtt volna ki és kettejük között egy fényes, hegyes bajonett volt. A főhadnagy kihuzta pisztolyát. Amikor érezte, hogy nem tud már célozni, legalább a fogságból akart menekülni — a szívének irányított lövéssel. Karja erőtellenül lehanyatlott, az orosz pedig csizmájával rálépett a kezére és a pisztolyára. Lehajolt a főhadnagyhoz, galléron ragadta, talán meg akarta ölni. A főhadnagy gallérja felszakadt és az orosz a sebesült mezitelen mellén egy szentképes medaillont látott. Akkor hangosan azt mondta:

— „Iswinítje“! „Pardoh“!

Az orosz hátrafelé intett. Két ember egy sűrűségbe vitte a főhadnagyt. Majd pedig kocsihoz dobták. Nem volt egyedül. Egy bajtára, az ezredorvos eltörte a lábát, vagy kifecskült, az ezredorvos is a kocsihoz volt. Mindketőjüket az orosz közhelyre vitték és nem törődtek többé velük. Itt annyi-annyi sebesült volt hogy igazán senkinek se volt ideje, hogy még az osztrákokkal is törődjék.

Amint így itt feküdtek és este lett, így szólt a főhadnagy: „Hallod, doktor, itt unalmas. Én kivonulok.“ Az orvos elbucszott, csak azt sajnálta, hogy nem vehet részt a kirándulásban. A főhadnagy négykézláb lassan, egész lassan, csendben és óvatosan mászott nyugat felé, mert azt hitte, hogy arra van az ezrede. Utközben pihent, itt-ott elájult, majd eszméletre tért és tovább mászott. Kora reggel egy tanyához ért és itt bevonszolta magát az istállóba és a szalmában elaludt. Másnap orosz tüzezek szállták meg a tanyát. Három közlegény bejött az istállóba, ahol megpillantották a főhadnagyt. Átkutatták a zsebeit. Először az órája és a lánc után nyultak. Minthogy hárman voltak, nem tudtak könnyen osztozkodni a zsákmányon és hosszasan vitatkoztak. Egyik az órát, másik a láncot vette el. Kivettek ezerszáz koronát a belső zsebéből, megnézték a bankjegyeket és igazságosan megosztották. Egy bécsi énekesnőnek a szerelmes levelét is szétszórták maguk között, minden orosznak egy harmadrész jutott. Aztán az, akinek ékszer nem jutott, kivette a

kését, és levágta a főhadnagy aranyvázsinóráját. Az oroszok békésen távozni akartak, de a főhadnagy visszahívta őket. Vízett kellett hozniok, száraz szalmát kellett alája tenniök, és ezt mind készségesen meg is tették. Egy orosz tiszt, aki közben az ajtóban megjelent, gondoságra intette őket, miután megértette a helyzetet. Közben kívül kezdtek beütödni a mi tüzeink gránátjai. Az oroszok is megkezdtek a tüzelést. Nem sokáig tartott, csakhamar elkotródott az orosz üteg. A mi csapataink bevonultak a tanyára és őt elvitték az istállóból a hadosztály-kórházba. Azután három-négy napig egy katonavonaton feküdt és végül két hétig egy bécsi szanatóriumban.

Ha sejtette volna, hogy az ezrednél halottnak hitték, jelentkezett volna, hogy értesítse őket. Épen azon a napon, amikor először szabadott sétálni, kétszer olvasta a nevét nyomtatásban. A Rendeleti Közlönyben, amely szerint a katonai érdemkeresztet kapta a hadlétkiménnyel és a veszteségajstromban, ahol az állott róla, hogy eltűnt. Autóba szállt és a Grabenre ment, egy ékszerészhez tört be és egy érdemkeresztet akart venni. Éppen ott volt egy ur ezredesi egyonruhában — Jenő főherceg. Hallotta, hogy mit akar a főhadnagy. Megvette ő az érdemkeresztet és a főhadnagy zubbonyára tűzte.

Tegnap a ... számú hadsereg parancsnoksága előtt ismét láttam a főhadnagyt, bőrkabátban, karabéllyal a hátán és ismétlőpisztollyal jobbán. Rendkívül fontos jelentést hozott az ellenségről a hirszerző osztagnak...

A lakásbérek moratóriuma. A miniszterelnök a moratórium ügyében újabb rendeletet adott ki, a mely a lakásbérekre nézve szabályozza a moratóriumot. A rendelet első pontja a legfontosabb, amely így szól:

Lakás vagy egyéb helyiség bérbeadója a moratórium rendelet fennállásának ideje alatt a részére a szerződésben, szabályrendeletben vagy más jogszabályban biztosított azt a jogot, hogy a bér nemfizetése esetére a bérletet a szerződés felbontásával vagy rendkívüli felmondással megszüntethesse, heti vagy havi bérleteknél egyáltalában nem, hosszabb tartamu bérleteknél pedig csak moratórium alá nem eső bér nemfizetése okából és ez alapon is csak akkor gyakorolhatja, ha a bérlet minden hónap ötödik napjának elteltéig meg nem fizeti. Ez a jog azonban az illető bérleti időszak utolsó hónapjának tizedik napja után többé nem gyakorolható.

A moratórium alá nem esik: azoknak lakásbére, a kik nem teljesítenek katonai szolgálatot. Ezen paragrafus szerint tehát a heti, vagy havi bérleteknél a szerződés nem fizetés esetén senkinél se bontható föl, éves bérleteknél is pedig csak az olyan lakókkal szemben, a kik nem vonultak be.

Az 1. § rendelkezése nem áll az esetben, ha a bérlet szolgálati vagy alkalmazási viszonyból kifolyóan lakpénzben részesül és a felvett lakpénzt nem fordítja a bértartozás teljesítésére.

Főbérlet esetében a főbérbeadó a bér nem fizetése okából nem szüntetheti meg a főbérlettel kötött bérleti szerződést, ha a főbérlet kimutatja, hogy a bérösszegnek hátralékos részét — rendelkezésére álló egyéb vagyon hiányában — azért nem egyenlíthette ki, mert a hátralékos bérnek megfelelő összeget az ő bérleti az őket megillető moratórium következtében nem fizették.

A rendelet végül föloldja a moratórium alól az olyan folyószámla betéteket, a melyeket a folyószámla tulajdonosa közöselőket szolgáló épület létesítésére akar kivenni, vagy a melyre oly építkezés befejezése miatt van szüksége, a melyet e rendelet kibocsátása előtt megkezdett.

Ujabb győzelmeink Szerbiában.

— **Potiorek tábornagy jelentése.** — **Törökország konfliktusa az entente-val.** — **Olasz csapatok Valonában.** —

Távírási tudósítás.

Budapest, október 28.

Potiorek tábornagy ma közzétett jelentése — amely lapunk első oldalán olvasható — arról ad hírt, hogy csapataink mindig jobban nyomulnak elő szerb földön és a Macsva völgyében ismételtén megverték a szerbeket. A Száva közelében levő Ravnja helységtől a Macsva völgyén végig egészen Crnabánig terjed az ujabb hatalmunkba került szerb terület.

Előrenyomulás Mitrovicából.

A Mitrovicán át szombaton hajnalban szerb területre lépett csapataink hétfőn délután ismét jelentős győzelmet arattak. Szerb-Mitrovica, Nocsaj és Glucsin elfoglalása után jobbszárnyunk az egyik vonalon kiverte hadállásukból a szerb sereget és elfoglalta Zasavicét, ahonnan azután a jobbszárny folytatta előnyomulását és hétfőn délután Ravnja közsgéből is kiverte a szerbeket. Elkéseredett harc volt a hétfői, de a szerbek lépésről-lépésre kénytelenek voltak meghátrálni és előre elkészített betonsáncokba vonultak vissza. Ezeket a lövéseket nem a szerb katonák, hanem asszonyok és gyerekek ásták, sokszor olyankor is, amikor a leghavesebben folyik a csata. A tűzvonalig merészkednek és míg előttük negyven-ötven méterre a szerb katonák lövöldöznek, már készítik az új árkokat, hogy a megfutamodó szerbek a lehető leggyorsabban kész sáncokban folytassák a harcot. Ravnjánál a mieink szuronyrohammal verték ki sáncukból a szerbeket, akik közül azok, akik menekülni tudtak, a hátuk mögött lévő lövésekbe feküdtek bele és onnan folytatták a harcot, mely végül is a mi győzelmünkkel végződött.

Zimony. Szávaparti csapataink szép eredménnyel haladnak előre, úgy, hogy ma már Ravnjét beleértve, a Glucsi—Uzvece—Stabanovic-vonal kezünkben van, a mi a Macsva feletti uralmat biztosítja. Metkovits feletti jarki csapataink csak részüközetet vívnak. Egyes kisebb csapatoknak sikerült időnkint néhány lépésnyire előnyomulniok.

Olasz tengerészek Valonában.

Turin, október 28. A Stampa szerint már lehetetlen volt a helyzet Valonában. A benzü-löttek őréséget tartottak a parton és úgy várták az olasz hajók érkezését. Az epiróták, akik menekülni voltak kénytelenek, két mecsetben húzódtak meg, amelyekből elűzték őket. A valonai olasz konzul, Lori emiatt partra szállította az Agordal torpedóüző légénységét és azzal a fenyegetéssel, hogy ha abban nem hagyják az epiróták üldözését, az Agordal bombázni fogja a várost, — rendet teremtett.

Milanó, október 28. A Gazetta del Popolo azt jelenti, hogy szó sincs Valona olasz megszállásáról és arról sem, hogy Európa nevében Olaszország rendőri intézkedéseket foganatosít. Csakis a menekültek védelmére történtek intézkedések. Támaszpontul a Saseno-sziget szolgál a valonai kikötő bejáratánál.

A hármas entente és Törökország.

London. A félhivatalos Reuter-ügynökség írja: Az entente hatalmak Törökország provokációjával szemben kezdik türelmüket veszteni. A mai

helyzetben egy kis incidens is elég-séges ahhoz, hogy keleten az ellenséges viszonyt lángralobbantsa. Az entente-hatalmak kormányai el vannak határozva, hogy a végsőig feszült helyzetet a legrövidebb idő alatt jobbra, vagy balra eldöntsék.

Az oroszok pusztításai porosz földön.

(Másodszor is kiverték az ellenséget. — Borzalmas gaztettek. — Orosz törvetés a német katonáknak.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 28.

A keletporoszországi harctérről, ahol tudvalevőleg a németek ismét fölvetették az offenzívát, **Lindenbergről** Pál, a Berliner Tageblatt hatitudósítója a következő érdekes cikket írja:

— Ma délelőtt megint bementünk Oroszországba. Hadseregünk vezetőjének, a dícsőséges és tette kész első hadsereg mostani parancsnokának, von **Francois**-nak szeretetreméltósága következtében résztvettem azon a tájékoztató és körültekintési szemleuton, amelyet két automobilon tettünk meg. A parancsnok valódi katonás porosz megjelenésű ember; bajusza és haja már fehér, de alakja karesu és ruganyos, kék szemei, amelyeknek pillantását semmi sem kerüli el, tiszták és vizsgálódók.

Hogy milyen háboruban vagyunk, azt csakhamar megmutatta Lyckben tett ismeretes látogatásunk. Husz nappal ezelőtt bucsuztam el a tiszta, kedves városkától, amelyben szívesen időzött mindenki. A lakosoknak igazuk volt akkor, amikor azt mondták: „Ha megint eljönnek az oroszok, rossz napok virradnak ránk.”

Milyenek találtam most Lycket! A sok ezer szorgalmas polgár közül csak néhány maradt a városban, minden üres, kihalt. A város egy harmada fel van dülva, másik kétharmada elpusztítva. Borzalmas a vásártér képe. A legtöbb háznak csak bordái látszanak, a csinos protestáns templom leégett, a tornyának felső része összedőlt, a harang a bejáratnál fekszik. Az üzleteket és lakásokat kirabolták, kifosztották, bepiszkították, sok épületet és tetőzetet szitává lyukasztottak a sráplelek és gránátok. És egyre növekvő borzalommal hallom a szász tűzerektől, — akik közvetlen tapasztalatból beszélnek, — hogy *milyen iszonyatos gyalázatosságokat követtek el az oroszok asszonyokon és fiatal lányokon, olyanokat, amelyek Néro korszakának legrettenetesebb gaztetteire emlékeztetnek.*

A mi derék katonáink közül is sokan hagyták itt az életüket. Október 13-ikának délutánján szállották meg előcsapataink a várost, nehéz küzdelmek után. Az ellenség elvonulását hozták hírrül. A mieink a vásártéren ütötték fel táborukat. A fegyvereket összerakták, vizet hoztak, épen főzni készültek. Egyszerre csak minden oldalról tüzelni kezdtek rájuk, gyalogsági és gépfegyver tűz ropogott minden ablakból, még a templomtornyból is. Az oroszok elbujtak a házakban és még a lakásokban is felállították gépfegyvereiket.

A következő napon aztán kifüstölte az oroszokat nehéz tűzéréségünk. Minthogy a templomtornyon megfigyelő állomásuk volt, tüzelni kellett erre is. Gyalogságunk később rohamra ment. Az ellenség megint megállt a Lyck mögött lévő sibbai erdőben, összetűzésre került itt

is a sor és mi diadalmasan nyomultunk előre, a határon túlra vetve az oroszokat és folytonosan üldözve őket.

Ezt az utat tették meg ma automobilljaink. Amit az orosz bordák első betörésükénél és visszavonulásuknál még épen hagytak, azt most pusztították el. A grajevói erdősegeket sokszoros lövészárkokkal húzták keresztül, amelyek megtévesztőleg simultak a környezethez. Parancsnokunk meg is jegyezte: „A fiokók még itt se tudtak kitaranni!”

Ugy látszik Grajevó mögött szedte csak össze magát az ellenség, legalább egy magaslátról láttuk, amint néhány ütégünk délkeleti irányban megnyitotta a tüzelést. De még az erdősegek is sok orosz rejtettek magukba. Tábortörök fürkésző körútra mentek, még a minket kísérő légénység is lövésre készen tartotta fegyverét ezen a vidéken.

Grajevóban három héttel ezelőtti utolsó látogatásom óta nem változott semmi, csak az igazi orosz-lengyel város siralmas külsejű barakkjaiban lévő tüzeteket fosztotta ki alaposan az orosz katonaság. A házak nem sérültek meg, a templomok kapui nyitva vannak, mindenütt a mi öreink állanak. Kisebb és nagyobb szakaszokban állanak csapataink, amelyek tegnap este vonultak be ide, anélkül, hogy jelentősebb ellentállásra akadtak volna.

Éjszákban szabályosan, gondosan előkészített esellel dolgoztak itt az oroszok. Egy hadosztályunk a törzsszel szeptember 29 én vonult be Grajevóba. Mikor előzőleg altisztek jöttek, hogy szállást csináljanak, azt látták, hogy ez már megtörtént. Sok ajtóra krétával, német betűkkel rá volt írva: „A törzs számára . . . stb”. „A . . . számú ezrednek”. „. . . számú zászlóaljszoba”. Minden pontosan egyezett. De mindezt az oroszok készítették így elő. A mieink nem is gyanították, hogy oroszok vannak a közelben. Mikor egy adjutáns így szólt a parancsnokhoz: „Kegyelmes uram, nem volna-e jó becsukni az ablakokat, nehogy baj történjék?”. Az elővigyázatos ajánlatot alig vették figyelembe. Ejezaka két rakéta repült fel — és utána általános tüzelés kezdődött, kívülről is, a város belsejéből is, ahol igen sok orosz katonára rejtőzött el polgári és paraszti öközetben; állítólag a lakosok közül is sokan résztvettek a tüzelésben.

Zárlat alá helyezték a megszökött zimonyi szerb kereskedők vagyonát. A Budapesti hitelezői védegyelet, mint már közöltük, intézkedéseket tett arra, hogy a szerb betörés alkalmából Szerbiába szökött zimonyi kereskedők vagyona a hitelezők érdekeiben biztosítsák. Az intézkedéseknek, mint velünk közlik, kellő fogamatja is volt, amennyiben a védegyelet ottani megbízottjának közbenjárására a zárlati vizsgálóbíró a megszökött kereskedők vagyonát zárlat alá vette. Megjegyzendő, hogy ez a zárlat nem terjed ki azon szerb cégek vagyonára, akik csak ideiglenesen hagyták el Zimonyt és csupán a normális viszonyok helyreállítását várják be, hogy üzleti tevékenységüket újra felvehessék. A zárlat foganatosítása épen kellő időre érkezett, mert Magyarországból Szerbiába menekült egyik-másik cég bizalmi emberei útján igyekezett az áruraktárt minél gyorsabban értékesíteni. A budapesti és bécsi védegyelet előterjesztéssel fognak élni az igazságügyminiszterhez, hogy a hitelezők egyöntetű és minél gyorsabb kielégítése végett megfelelő kormányhatósági intézkedések történjenek.

H I R E K.

Pancsova a szerbek bombázása ellen.
(Dániel Tibor báró főispán a fenyegetett városban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Pancsova, október 28.

Október 22-én, mint az Aradi Közlöny már megírta — a kumanovói csata évfordulóján délután egy és két óra között a Duna tulsó partján fekvő szerbiai Samar hegyről a teljesen nyílt és védetlen Pancsova városát a szerb tűzéréség nehéz ágyúkkal bombázta, bár erre a város lakossága semmi okot nem adott.

Tizenkét és tizennyolc centiméteres ágyúkból, amint hivatalosan megállapították, husznál több lövedéket, főleg gránátot lőttek a városra, melyek közül tizenhárom a város középpontjába ütött be. Ezek közül kilenc felrobbant s igazán Isten esodája, hogy emberélet áldozatul nem esett, bár a gránátok közül egy a vároháza közelében Scsitinszky Adolf dr. házában, egy a társaskörben, egy a pancsovai Népbank palotájában, egy Gyertyánffy Jenő dr. főszolgabíró kertjében, egy Buchtler József bankigazgató házában, egy Juba vaskereskedő házában, egy a Temes folyóban álló Lili nevű uszályban és kettő a külső városrészekben robbant szét. Azonkívül egy a csendőrlaktanyában, egy a Ferenc József-terem, Spahr Keresztély szabómester házába, egy a Rákóczy-utca az Egyszarvu korosmába, a többi a Temes folyóba és a külső területekre ütött be, de ezek nem robbantak.

Az anyagi kár így is igen nagy s több ezer koronára rug. Egyedül Juba vaskereskedőnél három-négyezer korona kárt okozott a robbanás s a többi helyeken is tetemes az anyagi kár.

Pancsova város törvényhatósági bizottsága ma Dániel Tibor báró főispán elnöklése alatt tartott közgyűlésén Radda Ignác dr. polgármester jelentése alapján tárgyalta az esetet. A közgyűlés felháborodással tiltakozott a nemzetközi egyezményeket arcúl ütő, védtelen és nyílt várost bombázó e fajta hadviselés ellen. Elhatározta a közgyűlés, hogy felír a kormányhoz, kérve, hogy közölje a semleges hatalmakkal a szerb hadseregnek ezt az újabb brutális és a nemzetközi és az emberi jogokat és minden humanizmust lábbal taposó újabb és szegyenletes hadviselési módját.

Dániel Tibor báró főispán a bombázás első hírére székhelyéről, Versceről, azonnal Pancsovára sietett, azóta állandóan ott tartózkodik s a városi tisztviselői karral együtt mindent megtesz a méltán felzúgult lakosság megnyugtatására.

— A trónörökös tengerészti rangja. Bécsből jelentik: A király Károly Ferenc József trónörökösét sorhajó hadnagygyá nevezte ki.

— Maeterlinck a belga hadseregben önkéntesnek jelentkezett. Londonból jelentik: Maurice Maeterlinck a belgák híres költője felkérte Albert belga királyt engedje meg neki, hogy belépjen a belga hadseregbe.

— Adományok a katonák javára. Az Oltáregyesület vezetőségéhez koszoru megváltás címen utolsó kimutatásunk óta a következő adományok folytak be: Rudnay Kálmánné adott 10 pár érmelegítőt, Küzdy Vilmosné 3 drb. hősapkát, Róka Józsefné ugyancsak 3 drb. hősapkát, Kinczel Vilma 3 drb. érmelegítőt és 27 drb. hősapkát, Szablóczky Jánosné 3 drb. hősapkát, Kiss Stoffy 1 drb. hősapkát, 1 drb. horgolt haskötőt, 1 pár érmelegítőt és készpénzben 5 koronát, öv. Kiriák Lászlóné 10 koronát, Movrin Márta 8 koronát és Névtelen 13 koronát. A nagylelkű adományokért hálás köszönetet mond az Oltáregyesület elnöksége.

— San Giuliano utóda. Rómából jelentik: Politikai körökben hangoztatják, hogy a külügyminiszeri tárcát Sonnino fogja átvenni. A tárcát már föl is ajánlották neki és Sonnino gondolkodási időt kért.

— A tanítóképezdében lévő tartalékkórház tudomására hozza a közönségnek, hogy nemcsak fűt, hanem nyers vagy hideg ételműveket is szívesen elfogad és kéri a közönséget, hogy jótékony adományaival segítsen azbesült katonáink helyzetén.

— Színmű pályázat. Az aradi Kölcsey-egyesület egyfelvonásos színműre hirdet pályázatot. A pályázaton aradi írók vehetnek részt, tetszés szerint választott tárgy színművel. A pályázó színmű lehet dráma, vígjáték, bobózat, kötött, vagy kötetlen formában írott, de a tárgy megválasztásánál tekintetbe kell venni a szerzőnek azt, hogy a pályanyertes munkát az aradi Kölcsey-egyesület egyik felolvasó estélyén műkedvelők előadhassák. A pályamunkákat tehát abból a szempontból is megbírálja a jury. A pályázat díja a Kölcsey-egyesület pénztárából kétszáz korona, amit a pályamunkákat megbíráló jury a pályázat feltételeinek mindenben megfelelő munkának ítél oda. Ha a pályadíjra méltatott színmű szerzője — a jelíges levél felbontása után — nem bizonyulna aradinak, a pályadíjat nem adja ki az egyesület. A pályanyertes színmű első előadásának joga a Kölcsey-egyesületet illeti meg, minden további jog a szerzőé. — A Kölcsey-egyesületnek jogában áll, hogy a nem díjazott, de értékesnek talált pályamunkát is az Egyesület felolvasásain szokás szerint adott tiszteletdíj ellenében előadhasson. A pályázó színművek megbírálására az egyesület Dálnoki-Nagy Lajos dr., Gál Gyula és Faragó Rezső tagokból álló juryt kéri föl. A pályázó munkák 1914. évi december 31-én déli tizenkét óráig küldendők be bekötve, lapszámozva, idegen kézírással vagy géppel írva és a szerző nevét rejtő lepecsételt jelíges levéllel ellátva, Varjassy Árpád kir. tanácsos a Kölcsey-egyesület elnöke címére (Arad kulturpalota). A küldeményen kitüntetendő, hogy pályamunka a Kölcsey-egyesület színműpályázatára. A nem díjazott pályamunkák igazolás ellenében később közléteendő időben és helyen átvehetők. A díjjal kitüntetett és esetleg még előadásra ajánlott munkák jelíges levelet (az utóbbiakat csak a szerző beleegyezésével) a jury döntését követő választmányi ülésben felbontják, a többi jelíges leveleket pedig megsemmisítik. A pályanyertes színművet 1915. tavaszán a Kölcsey-egyesület utolsó estélyén mutatják be a kulturpalota színpadján.

— Európa legnagyobb képes hetilapja. Tudvalóval Berlinben jelenik meg a legnagyobb képes újság. Ez a vállalat kétezer munkást foglalkoztat. Harctéri képei és eredeti rajzai igazán történelmi becsek. Ezzel a vállalat szerződést kötött egy magyar irodalmi vállalat, hogy összes fényképeit és rajzait rendelkezésére bocsátja és esetről-esetre egymás között kicserélik a magyar harctéri rajzokat és képeket. Ez az irodalmi vállalat „Előre” címmel egy hetenként, szombaton reggel megjelenő képes hetilapot indított meg, mely ár tekintetében igazán páratlan, tekintve, hogy egy példány 10 fillérbe kerül. Ebben a képes lapban fognak megjelenni a legszebb és leghitelesebb harctéri fényképek és rajzok. Az „Előre” című képeslap áránál és kiállításánál fogva bizonyos, hogy már az első számnál — mely folyó hó 31-én jelenik meg — meg fogja hódítani a nagyközönséget.

— Adományok. A hadbavonultak családjai részére a polgármesteri hivatalba adakoztak: Klein B. Vilmos (szállásdíj) 35 korona 70 fillér, Ruttkovszky Ferenc alkalmazottai (kilencedszer) 12 korona, Szociáldemokrata párt gyűjtése 11 korona 60 fillér, Löwinger Dusi (szállásdíj) 11 korona 90 fillér, Gaál Jenőné és Varjassy Lenke 100 korona. Ékszeret adtak: Sz. B. egy gyűrű, Balassa Györgyné három arany inggomb, ezüst töredékek, 5 darab ezüst pénz, Schramm Juliska egy gyűrű, Böhm Lajos ezüst töredékek, Barta István és neje egy ezüst lánc, egy ezüst karcsatt, egy arany gyűrű, aranytöredékek, Stefi V. egy arany gyűrű, egy ezüst mellű, Király Dezső és neje arany karcsatt, aranycsat, Gruber Margit egy arany gyűrű, Krausz Erzsébet egy arany gyűrű, Schier Vally egy pár arany függő, Marony Mária egy pár arany függő, Högye Juliska egy arany gyűrű, Pizza Piri egy ezüst karkötő, Grünwald Antonia egy aranyfüggő és 8 darab ezüst zauszu, Kohn Samuné egy pár ezüst függő, Kornis Pál egy arany gyűrű, Széll Antalné egy arany gyűrű, arany töredékek, Fischer Kálmánné egy pár arany függő, egy arany gyűrű, arany töredék, öv. Schier Lajosné ezüst lánc, arany töredék, Löwy Hajni arany gomb, Klein Rózi arany gyűrű.

— Elesett hősök. A harminchetedik veszteség-lajstrom szerint a következő tisztok haláltak hősi halált: Bradác Ferenc tartalékos hadnagy, 23. népfelk. gy. e. Czermák József főhadnagy 24. gy. e. Deutsch hadnagy 30. népfelk. gy. e. Duschek hadnagy 30. népfelk. gy. e., borostyánkői Egon Béla hadnagy 11. vadászrez. Eiche Henrik százados 88. gy. e. Fayer József százados 19. népfelk. gy. e. Gefing Alfonz főhadnagy 37. népfelk. e. Gröschl tartalékos hadnagy 15. ágyusezr. Grygár József tartalékos hadnagy 17. népf. e. Hallama Egon tartalékos zászlós 18. ulánus e. Hübner Ede hadn. 10. népf. e. Hurits Károly száz. 24. gye. Jannusch Ottó hadn. 30. népf. e. Kaden Róbert százados 15. ágyusezred, Karsay Elek tart. hadnagy 29. gy. e. Kaspar Ferenc hadnagy 30. népfelk. gy. e. Kern Antal hadnagy 10. népfelk. e. Kerschbaum Antal főhadnagy 10. népfelk. e. Kiss Albert hadnagy 29. gy. e. Kleiner Henrik hadnagy 30. gy. e. Krausz Hugó hadnagy 30. népfelk. e. Möller Ferdinánd zászlós 10. népfelk. e. Müller Gusztáv hadnagy 10. népfelk. e. Nagy Sándor dr. hadnagy 11. vadász e. Ottenshlaeger János hadnagy 88. gy. e. Ottó Viktor hadnagy 30. népfelk. e. Panuhans Ödön tart. hadnagy 17. népfelk. e. Pavi Ferenc hadnagy 30. népfelk. ezred. Párl Emil százados 23. népfelk. ezred. Pfarr hadnagy 30. népfelk. e. Rokyta Adolf tartalékos hadnagy 24. gy. e. Scharodie Jenő tartalékos főhadnagy 23. népfelk. e. Schwartz Adolf hadnagy 30. népfelk. e. Smeibiedel Antal százados 74. gy. e. Steiner Miksa hadnagy 30. népf. e. Stepanek Károly zászlós 88. gy. e. Stern Lázár dr. ozredorvos 19. gy. e. Sturm Gusztáv őrnagy 35. gy. e. Süss Sándor őrnagy 19. gy. e. Thieten Fülöp lovag százados 15. ágyusezr. Tonger Rudolf hadnagy 30. népf. e. Winterhaldor Herman lovag őrnagy 8. pionirozred. — Hadifogságba a következő tisztok kerültek: Plaschek Ede főhadnagy 9. árkászrez. Jirsák Vencel tartalékos zászlós 9. árkászrez. Köhler Rudolf hadnagy 30. osztr. népf. ezr. Plachy Ferenc tartalékos zászlós 9. árkászrez. Rziha József hadnagy 88. gy. e. Schreiber Adolf hadnagy 30. osztr. népf. e.

— Az amputált katonák műlába. Joannovich Sándor, Temesmegye kormánybiztosa humanus és mindenki támogatására méltó akciót indított meg. Azokról a szerencsétlen katonákról akar gondoskodni a kormánybiztos, akik a haza védelmében elvesztették a lábukat és amputált lábbal tengetik tovább örömtelen életüket. Ha műlábat kaphatnának, a lehetőség szerint segítve volna rajtuk és arra kéri a kormánybiztos a közönséget, adakozzon a műlábakra. Remélhetőleg szép sikerrel fog járni ez a nemes akció.

— Öngyilkosság. Zsigmondháza tegnap délután a Maros egy ismeretlen férfi holttestét vetette partra. Értésítették az aradi rendőrséget, amely megállapította, hogy a holttest Békési Gyula államvasuti alkalmazotté, aki már szombaton délután eltűnt lakásáról. Eltűnése előtt egy ujaradi vendéglőben volt néhány társával, majd onnan a Marospartra ment sétálni és itt nyoma veszett. Minthogy a holttesten semmiféle külső erőszak nyomai nem látszanak, valószínű, hogy Békési öngyilkossági szándékból ugrott a Marosba, de nincs kizárva az sem, hogy véletlenül esett a folyóba és mielőtt segítséget kaphatott volna, belefulladt.

— Hősapkák a katonáknak. Az Országos Esperantó Egyesület aradi csoportjának kezdeményezésére a harcoló katonáink hősapkáival való ellátására egy „Hősapka Társaság” tartotta f. hó 25-én a Hungaria kávéház külön termében alakuló gyűlését, melyen az Esperantó Egyesület társelnöke, Bignió Mária és buzgó segítője, Engel Kató, kik a mozgalmat szervezik, már igen szép eredményről tettek jelentést. Az eddigi gyűjtések ugyanis 200 koronán felüli összeget juttattak a nemes célnak, úgy, hogy 150 drb. hősapka már most is munkába kerülhetett. A társaság e célra adományt gyűjtött tagjai egyszerűs mind a hősapkákat elkészítik és azokat rövid időn belül Hagedüs Ede alezredes urnak fogják beszolgáltatni. A gyűjtésben nagy szorgalommal közreműködtek; Mitter Józsefné 28 K, Engel koresk. tanfolyam tanítványai 88 K, Bodnár Nusi 25-14 K, Pepolyi Mici 57-82 K, Sulyok Rózi 9-70 K.

Éliás Lipót Fia

butorszállító vállalata

Arad, Deák Ferenc-utca 36.

Telefon 250. sz.

Költözők figyelmébe!

Van szerencsém a tisztelt költözők közönség figyelmét felhívni, hosszu évek óta fennálló költöztetési vállalatomra. Elvállalok teljes garancia mellett helyi és vidéki átköltöztetést, nyitott és teljesen új, feltétlenül tiszta, belül kárpított 6, 8 és 10 méter hosszú partírozott sárt butorszállító kocsijaimmal.

Tisztelettel

5424

Éliás Lipót Fia butorszállító, Deák Ferenc-u. 36.

— A vonaton felejtett négyezer korona. A bókócsabai járás főszolgabírói hivatalánál egy csabai ember bejelentette, hogy a Lipppa—Arad közötti vonalon Lippáról október 27 én délelőtt 10 órakor induló vonat egyik III-ad osztályu kocsiában egy levélpapírborítékban 4000 korona papírpénzt talált. A megtaláló a pénzt a főbírói hivatalnál letétbe helyezte. A pénznek idáig nem akadt gazdája.

— **Prémium a katonáknak.** A tél háboru borsalmi ellen katonáinknak prémium van szükségük. A kinek van, küldje címre: Hadsegélyező hivatal Budapest, Váci-utca 38. szám. A posta ingyen szállítja.

— „**Hadbavonultak**“ részére tevezér swätter, mellény, has- és térdmolegító, hősapka, dr. Jeüger tanár féle alsó ruha, tevezőzár-takaró, hálózsák, harisnyák, valamint az itthonmaradottak részére elegáns kalapok, nyakkendők, uri fehérneműk stb. legelőssébban beszerezhetők „Chic“ uri divat üzletben, Arad, Andrassy-tér 15. Pannónia-szállodával szemben. 1821

— **Dobozgyáramat, Batthyány-utca 27. sz.** alá helyeztem. Modern villanyüzemű gépekkel legjobb kivitelű dobozokat, bármilyen mennyiségben olcsó árban készit. Dobozgyár Aradi könyvkötő és papírfeldolgozó vállalat. Ingusz I. 5889

— **Most olcsón lehet vásárolni!** Az ősi országos vásár alatt rendkívül olcsón lehet be-
vásárolni a Fischer-féle Nagy Aruházban, Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol mindenkor csak a legizlésebb, legfrissebb és csakis elsőrendű árukból a legnagyobb választék található. Különösen kalap, fehérnemű, nyakkendő, ernyő, kesztyű, harisnya, sítábot, sapka, készitáskák, erszény, 'áték, ajándéktárgy és még ezer más tárgyat a legelőssébban lehet beszerezni, Arad és vidékének vevőközönsége ne mulassza el ezt a jó alkalmat felhasználni. 1989

— Halottak napja alkalmából, amilyen hazafias kötelességünk a hadban levők ruha-ellátása, ép olyan szent feladatunk a már elköltözött kedves hozzánktartozóink iránti kegyelet leróvása is. Ez okból felhívom az aradi gyászoló nagyközönség szives figyelmét dusan felszerelt élővirág üzletemre, ahol is a legizlésebb élő- és művirágkoszorúk már meglepő olcsó árban kaphatók. Hazafias tisztelettel Pauzár Sándor kertész, Weitzer János-u. 9. 5878

— **Táncitanítás.** Szathmáry Etelka táncitanítónő tisztelettel értesiti a nagyérdemű közönséget, hogy a táncanfolyamokra a beiratások f. évi nov. hó 1-én megkezdődnek. Minden érdeklődőnek szivesen nyújt felvilágositást akár levélben, akár személyesen lakásán (Deák Ferenc-u. 9. szám a.) naponta 12—2-ig és 6—8 ig. 5420

— **Cocus, bőr és vas lábtörölők legelőssébban Hagedüs Gyula cégnél Arad. Andrassy-tér 16. 1821**

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1914. évi október 20-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Támlésszék 10. szám.

Operette 8 felvonásban, játékkal. Neal Ma. és Gerbeck Hans vígjátéka nyomán átdolgozák: Hailor Hermann és Wolf Willi Fordította: Komor Gyula. Zenéjét szerzette: George Walther. Karnagy: Tilger Arpád. Rendező: Polgár Sándor.

Kedzete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.

Uránia Színház.

Csütörtöktől—vasárnapig
Szenzációs aktualitások.

Károly román király
temetése.

28222—1914. kh. szám.

Hirdetmény.

Magyar királyi miniszterium folyó évi október hó 10-én kelt 7512/M. E. számú rendelete értelmében közhírré teszem, hogy az üsző borjúknak, a 8 évesnél fiatalabb üszőknek és a hasas tehéneknek vasúton szállítását és — kényszervágásoktól eltekintve — levágását a m. kir. Miniszterium további intézkedésig ideiglenesen betiltotta.

Arad, 1914. évi október hó 28-án.

Green
főkapitány.

Most jelent meg!

Mátyás Jenő:

„A moratórium“

című aktuális munkája,

mely Kerpel Izsó könyvkereskedésében egy koronáért kapható.

Az összes időközi pótlások ára külön egy korona. 5887

Használt ólom megvételre kerestetik.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájfüreget desinfiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legelősségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszu időre elég: 1 korona.

Fejkorpat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Tegerit“ korpatkenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Kincstári uradalmi.

Rózsa burgonya

Nyírségből, métermasszáknak és waggontételeknak kapható: Asztalos S. utca és Chorin Aron utca sarok (Izr. templom épületében.)

Telefon 1025. 5887

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket a minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkek.

a leggyeszterűbbtől a legdiszesebb kivitelig — dus választékban
— jutányos árért szerezhetők be

Koszoruk

Jánosi Károly

mű- és tájképzés virágüzletében Arad, Zrinyi-utca. (Bohus-palota)

Telefon szám 10—20.

5382

Apró hirdetések.

**Az Aradi Köz-
löny mindennap eljut
számtalan városba, fa-
luba és pusztába, tehát sok
embernek kerül a kezébe. Min-
den embernek lehet naponta
valamit eladásra kínálni, vagy
megvételre keresni az Aradi
Közlöny apróhirdetési ré-
vén (pl. munkát, árut,
szolgáltatást.) Az ered-
mény biztos.**

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal nő
házvezetőnek ajánlkozik. Cím a
kiadóhivatalban. 5447

Két előkelő úri leány
jobb úri háshoz gyermekek mellé,
vagy idősebb úri hölgy mellé ajánl-
kozik. Cím a kiadóhivatalban. 5401

Szerény igényű
80 éves magános özvegy urinő
idősebb házaspárhoz vagy idősebb
urhoz ajánlkozik gazdaszónynak,
esetleg paróchiára is. Cím Kossuth-
utca 39., I. emelet, 2. ajtó. Er-
hárdtné. 5445

ALKALMAZÁST NYER.

Mészáros és hentes
üzlet önálló vezetésére keresek
szakképzett egyént. Cím a kiadó-
hivatalban. 5406

Ovadékképes pénzbeszédő
hivatalszolga azonnali belépésre
kerestetik. Ajánlatok „Pénzbe-
szédő” jellegű alatt a lap kiadó-
hivatalához intézendők. 5428

Rőtös és divatárú segéd,
tügyes eladó, ki románul beszél,
azonnal felvétetik. Ajánlatok fi-
zetési igény megjelölésével címe-
zendő: Schwartz Salamon, Tenke.
Szombaton az üzlet zárva. 5448

Magyar vagy német
feltétlenül megbízható kisasszonyt
keresek 2 kis leányom mellé. Ap-
ponyi-ut 2., földsz. 2. 5436

KIADÓ LAKÁS.

Belvároshoz
közel eső Illés-utcai 51a. számú
magánház, kert, 3 szoba, konyha
és mellékhelyiségekkel, azonnal
kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5488

Kiadó lakás.
Andrássy-tér 25. számú házban
(Neuman-palota) egy 5 szobából
álló II. emeleti utcai lakás novem-
ber 1-re kiadó. Bővebbet Neuman
Testvérek városi irodájában. 5448

Diskrét bejárati
udvari butorozott szoba, villany-
világítással, 24 koronáért kiadó.
Kápolna-utca 2. 5455

Egy különbejárati
butorozott szoba Deák Ferenc utca
37. szám alatt kiadó. 5454

Minden kényelemmel
ellátott 4—5 és 6 szobás lakáso-
kat november 1-re, valamint bu-
torozott szobákat ajánl, a lakás-
nyilvántartási iroda, Deák F.-u 8.
Telefon 818. 5426

Kiadó lakás.
Legmodernebb berendezéssel egy
5 szobás lakás, mely áll 3 utcai
és 2 udvari szobából és a szüksé-
ges mellékhelyiségekből azonnal-
ra kiadó. Ertekezhetni Petőfi-
utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél.
2005

Kiadó november 1-re
udvari 2 szobás gargon lakás,
fürdőszobával. Deák Ferenc-utca
39. sz. 5440

ÜZLETEK.

Egy jömenetű
borbélyüzlet, a tulajdonos harcté-
ren való eleste folytán, eladó. Cím
Kraft József, Világos. 5452

Csermő piacterén
a legforgalmasabb helyen, egy
üzlethelyiség egy mellékhelyiség-
gel, kiadó. Morár Áron, Csermő
Aradmegye. 5458

Üzlet.
Forgalmas helyen lévő korcsma
és fűszerüzlet helyiség berendezés-
sel és lakással együtt hadiszolgá-
latra történt bevonulás miatt, ki-
zárólag üzletembernek azonnal
kiadó. Bővebbet Edelspacher-utca
20. sz. háztulajdonos. 5201

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Erdélyi fajalmák
olcsón szerezhetők be Karolina-
utca 1. a., Ferenc-téri polgári is-
kola mellett. 5449

Modern
hálószoba berendezések jutányos
áron eladók. Kápolna-utca 8. sz.,
ugyanott mindennemű asztalos-
munkák jutányosan elkészíttetnek.
5321

Egy automobil
teljesen jókarban, üzemképes új
gummikkal jutányos árért eladó.
Megtékinthető a tüzoltólaktanya-
ban. 5327

Tisztán kezelt
cseméje méz, különként 1 korona
60 fillérért kapható Haberégernél
Andrássy-tér 6 II. emelet. 5381

Veszek
uraktól levett férfiruhát, téli
kabátot, városi és utazó bundát a
legmagasabb árban. Bleier Ignátz,
Szent-Pál-n. 12. 4699

Apolónők!
és betegek részére meleg komót
szobacipők óriási választékban
már 1 K. 70 fill-től kaphatók
Cipő Tőzsdében Apolló mozi
mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

600 jókarban lévő
színházi látcsövet, elsőrendű ír-
gépek igen olcsón eladók Losonczy
Lajos ékszerésznél, Szabadság-tér
1. sz. 5425

Burgonya,
kitűnő ízű, kisebb-nagyobb menny-
iségben, házhoz szállítva kap-
ható Niederhauser Gyula gazda-
sága Arad, postafiók 168. 5260

KÜLÖNFÉLE.

Bevonulók figyelmébe.
Egyenruhákat gyorsan és jutányo-
nyosan elkészít **Braun Miksa**
egyenruha és férfiszabó üzlete Deák
Ferenc-utca 40. szám. 5285

Értesítés.

Van szerencsém a m. t. közön-
séget értesíteni, hogy a nehéz
idők kényszerítő hatása követ-
keztében arcképeket fénykép és
természet után a legolcsóbb árért
festek.

Szíves megrendeléseket kér

Balla Frigyes

festőművész 5453

Arad, Deák Ferenc-utca 40/a.

Halottak napja

közeledtével ajánlom a gyászoló
közönség szíves figyelmébe szép
választékú élő- és művirág

koszoruimat

minden kivitelben és nagyságban
legjutányosabb árakban.

Esuttal ajánlok állandóan friss és
illatos élővirágaimból izlésesen ké-
szített alkalmi csokrokat is. Meg-
rendeléseket azonnal elkészítek. —
Szíves pártfogást kérek kitűnő
tisztelettel 5372

őzv. Ungermann Józsefné
Arad, Wetzter János-utca 19. sz.

Sir- koszoruk

Mindszentek és
halottak napjára

művirág és ércből

nagy választék-
ban kaphatók :

Zimmermann Ignác

Arad, Szabadság-tér 21. sz.

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivitel.

Luttwák József

déligyümölcs és magyar ter-
mények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám

(volt Spielmann-ház) saját ház.

Igen tisztelt vevőközönség! Beccses
értesülésükre adom, hogy csütörtöktől
kezdve minden csütörtök reggel előhal
érkezik. Kérem a tisztelt vevőközönsége-
met, egem, mint eddig is, pártfogásukba
venni. Ajánlom prima erdélyi burgonyá-
mat, métermázsánként 8 korona 50 fillér.
finom erdélyi hagyma kilója 40 fillér.
Mindennemű kóser felvágott husok kap-
hatók. Finom gesztenye kilója 40 fillér.
Maróni kilója 43 fill. Egy láda 300 as
I-sőrendű citrom 11 korona. Darabonként
a citrom 4 és 5 fillér. Vidéki rendelések
pontosan esaközöltetnek. Péntek estétől
szombat estig üzletem zárva tartom. Üz-
letem most az Asztalos Sándor-utca 8.
szám alatt van (volt Spielmann féle üz-
let.) Telefon 615. 2861

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írászerek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefon szám 1022.

Finom gyermekkosci

legnagyobb választékban és legolcsóbb árban kapható

Fischer Nagy Áruházában

Arad Szabadság-tér 12. sz. alatt.

Aradi

őszii vásár alkalmával

ne mulassza el a vidéki vevőközönség

Fischer Nagy Áruházát

felkeresni Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt, ahol a legnagyobb választékot találja és elismert legolcsóbb árban vásárolhat. — Különösen nagy választékban van raktáron női, férfi és gyermek téli áruk, kalap, téli sapkák, gyermekruhák, esőernyők, fehérneműek, bőráru, diszműáru, gyermekjátékok és háztartási cikkek.

Hadba vonultak részére

meleg téli alsó trikóing,
meleg téli alsó trikónadrág,
meleg téli alsó gyapju swetter,
meleg téli vastag harisnyák,
meleg téli gyapju lábszárvédő,
meleg téli gyapju keztyű,
meleg téli tábori sapkák,
meleg téli gyapju nyakvédő,
meleg téli gyapju érmelegítő,
meleg gyapju haskötő
és minden egyéb, katonák részére
szükséges cikkek nagy választékban

a legolcsóbb árakban kaphatók

Fischer Nagy Áruházában

Arad, Szabadság-tér 12.

Figyelem a cégre!

Fischer Nagy Áruház

Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt.

Figyelem a cégre!